

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА
ШЕВЧЕНКА**

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ ІОВ

ТЕМАТИЧНИЙ ФРАНЦУЗЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

до курсу теорії та практики перекладу

Київ - 2026

Людмила Ніколаєва. Тематичний французько-український словник до курсу теорії та практики перекладу. – К.:, 2026. 90 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 9 від 14 квітня 2026 року)

Рецензенти: *кандидат педагогічних наук доцент Ольга Стрельник*
доцент кафедри германських і романських мов Київського національного лінгвістичного університету

кандидат політичних наук доцент Оксана Запорожець
доцент кафедри міжнародної інформації Навчально-наукового інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПЕРЕДМОВА

Тематичний французько-український словник призначений для студентів-міжнародників третього і четвертого курсів бакалавріату, які вивчають дисципліну «Теорія і практика перекладу», а також для студентів-магістрів, які вивчають дисципліну «Практикум перекладу». Словник включає часто уживану лексику суспільно-політичної сфери, сгруповану за такими основними темами:

Тема перша. Хроніка міжнародних подій.

Тема друга. Засоби масової інформації.

Тема третя. Проблеми війни та миру.

Тема четверта. Внутрішня та зовнішня політика країни.

Тема п'ята. Країни, що розвиваються, на сучасному етапі.

Тема шоста. Екологічні проблеми сьогодення.

Тема сьома. Міжнародні організації: конференції, сесії, з'їзди.

Тема восьма. Франція: економіка і соціальні проблеми.

Тема дев'ята. Франція: державний устрій і політичне життя.

В рамках основних тем подається також лексика, розгалужена за підтемами, що відповідають загальній спрямованості текстів, які пропонуються студентам для перекладу.

ХРОНІКА МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ

1.1. VISITE : ARRIVÉE, SÉJOUR, DÉPART

visite *f* візит

~ **officielle** офіційний

~ **non-officielle** неофіційний

~ **de travail** робочий

~ **privée** приватний

~ **amicale**, ~ **d'amitié** дружній візит

~ **de retour** візит-відповідь

être en ~, **se trouver en (pour une)** ~ перебувати з візитом

effectuer une ~, **faire une ~** ~нанести, здійснити візит

rendre une ~ à qqn здійснити візит-відповідь, прибути з візитом-відповіддю

se rendre en (pour une) ~ **officielle** відправитись з офіційним візитом

quitter Kyïv à destination de Varsovie вилетіти, виїхати з Києва до Варшави
de Berlin à Kyïv via Lviv з Берліна до Києва через Львів

regagner son pays повернутись на батьківщину

arriver venant de... прибути з, повертаючись з

être de passage à Lviv бути проїздом у Львові

escale *f* короткочасна зупинка в дорозі

faire ~ здійснити посадку, зайти в порт

visiter відвідати, побувати, оглянути

visiter des curiosités de la ville відвідати визначні місця міста

visite *f* огляд;

~ **médicale** медичний огляд;

~ **de douane** митний контроль.

séjourner перебувати

séjour *m* перебування

résider, rester, passer (un certain temps) пробути, провести (певний час)

гостювати

voyage *m* поїздка

~ **d'étude** поїздка для обміну досвідом, ознайомча поїздка

~ **à l'occasion de...** поїздка з нагоди...

~ **pour les solennités *f pl* (les cérémonies) du Xme anniversaire de...** на святкування Xⁱ річниці ...

prix *m* премія;

remettre un ~ вручити премію

remise des ~ вручення премій

recevoir un ~ отримати премію

décerner un ~ **à qqn, attribuer un** ~ **à qqn** присудити премію комусь

se voir décerner un ~ отримати премію

au début du mois de décembre (janvier, etc.) на початку грудня (січня тощо)

début décembre на початку грудня

à la fin du mois de décembre у кінці грудня

fin décembre у кінці грудня

dans la seconde (deuxième, dernière) moitié (quinzaine) du mois de décembre

у другій половині грудня

dans la première quinzaine de décembre у першій половині грудня

à la mi-décembre в середині грудня

vers la fin du mois de décembre до кінця грудня

avant la fin du mois (de l'année) протягом цього місяця (року) = до кінця місяця (року).

dans le courant de l'année протягом року.

de l'année en cours цього року, у цьому році

1.2. DÉLÉGATION

la délégation *f* делегація

~ **comprend (est composée de) 3 personnes** делегація включає 3 особи
(складається з 3-х осіб)

3 personnes font partie de la ~ до складу делегації входять 3 особи

~ **avec N. à sa tête** делегація на чолі з N. = ~ **avec à sa tête N.**

~ **conduite (encadrée, présidée) par N.** делегація, очолювана (на чолі з) N.

accompagner qqn проваджати, супроводжувати

personnes qui l'accompagnent (= **son entourage**) особи, що його супроводжують

accompagné de в супроводі

saluer вітати, зустрічати, проваджати

accueillir зустрічати, приймати

~ **chaleureusement** гаряче/тепло зустрічати, надати гарячий прийом

~ **à la descente d'avion (sur l'aérodrome)** зустрічати у трапа літака, на аеродромі,

accueil *m* прийом

~ **chaleureux** гарячий, привітний, теплий

~ **amical** дружній

~ **cordial** сердечний

~ **favorable** сприятливий

~ **enthousiaste** палкий

réserver un ~ chaleureux à qqn надати гарячий прийом комусь, тепло зустрічати

trouver un ~ зустріти прийом

entretien *m* бесіда, зустріч

avoir un ~ avec qqn мати бесіду з кимось

s'entretenir avec qqn мати бесіду, зустрітись з кимось

offrir un déjeuner (un dîner) à qqn дати сніданок (обід) на честь когось

~ **un dîner de retour** надати обід-відповідь

visiteur *m* гість, відвідувач, візитер

invité *m* запрошений (на церемонію, трапезу тощо)

convive *m* присутній на сніданку, обіді тощо, співтрапезник

une brève allocution коротка (вітальна) промова

prononcer ~ виголосити коротку промову, привітати короткою промовою

échanger de ~s обмінятись короткими промовами

déposer une couronne (des fleurs) devant un monument покласти вінок (квіти)

до пам'ятника

l'hôte *m* гість

~ **de marque**, ~ **éminent** високий гість

l'illustre visiteur високий гість

président *m* (**premier ministre** *m*) **et madame N.** президент (прем'єр-міністр) N.

з дружиною

homme *m* **politique** політичний діяч

personnalité *f* особа, особистість

personnalités politiques et sociales політичні і громадські діячі

hautes personnalités françaises видатні державні діячі Франції

personnalités des lettres et des arts видатні діячі літератури і мистецтва

personnalités officielles офіційні особи

chef *m* глава (держави, уряду), вождь, керівник (партії)

chef d'Etat глава держави

chef de file лідер, глава групи, руху, партії, ватажок

dirigeant *m* керівник (партійний, державний)

leader [lidœr] *m* лідер, керівник, натхненник

numéro un *m* глава (держави, уряду), керівник (голова або генеральний секретар партії)

numéro deux *m* віце-президент, заступник прем'єр-міністра

responsable *m* відповідальний керівник

haut fonctionnaire *m* високопосадовець

décideur *m* керівний працівник; особа, наділена повноваженнями, яка має право прийняття рішення

ténor *m* один з керівників, видатний діяч, велика фігура (як правило, в партії)

figure f de proue - центральна фігура, видатний представник руху, течії, напрямку в літературі, мистецтві, історії

représentant m de... представник

porte-parole m de ... речник

l'Élysée Єлисейський палац, канцелярія президента Французької республіки, іноді: президент

le Palais Bourbon Бурбонський палац, Національні збори Франції (відбуваються у Бурбонському палаці)

le Luxembourg Люксембурзький палац, Сенат (засідає у Люксембурзькому палаці)

l'Hôtel Matignon Матіньйонський палац, канцелярія прем'єр-міністра Французької республіки, іноді: прем'єр-міністр

le Quai d'Orsay Ке д'Орсе, Міністерство закордонних справ Франції (знаходиться на Набережній Орсе у Парижі)

le Quai des Orfèvres Ке дез Орфевр, Кримінальна поліція (знаходиться на Набережній Орфевр у Парижі)

l'Hexagone Франція (географічно країна має форму шестикутника)

voyage m поїздка, подорож

voyage m d'étude ознайомча поїздка, поїздка для обміну досвідом

mission f ділова, службова поїздка, відрядження, експедиція, місія

périple *m* поїздка за певним маршрутом, по кількох країнах, регіонах

tournée *f* поїздка, подорож, турне, гастролі

1.3. **POURPARLERS, ENTRETIENS**

négociations *f pl*, **pourparlers** *m pl* переговори, перемовини

p~s de paix мирні переговори

p~s bilatéraux двосторонні переговори

p~s multilatéraux багатосторонні переговори

n~s fructueuses успішні переговори

n~s ardues важкі переговори

n~s fructueuses laborieuses складні переговори

ouvrir, engager, entamer, commencer, entreprendre des p~s (**une n~**)

розпочати переговори

entrer en p ~, en n~ (s) вступити в переговори

négociier qqch, (sur qqch) обговорювати на переговорах

être en p~s, avoir des p~ sur qqch проводити, вести переговори

mener, poursuivre des p~ sur qqch вести переговори про щось

interrompre, suspendre les p~ (les n~) (en cours) тимчасово перервати пере-
говори

rompre les p~ (les n~) перервати переговори (остаточно)

renouer, reprendre les p~, les n~ відновити переговори

faire traîner en longueur les p~ затягнути переговори

prolonger les p~ (les n~) продовжити переговори

achever les p~ завершити, закінчити переговори

terminer les p~ завершити переговори

mener à bien les p~, faire aboutir les p~ успішно завершити переговори

terminer, prendre fin завершитися (про переговори)

aboutir успішно завершитися (про переговори)

échouer провалитися, закінчитися нічим, не дати результатів (про
переговори)

ne pas aboutir закінчитися нічим, не дати результатів
se solder par un échec, capoter провалитися, закінчитися нічим
les p~ ont échoué = n'ont pas abouti переговори провалились,
les p~ ont réussi = ont abouti (ont abouti à qqch) переговори завершилися
успішно (привели до);
les p~ sur переговори щодо, про
les p~ au sujet de переговори щодо
les p~ portent sur переговори щодо, переговори стосуються
les p~ concernent qqch переговори стосуються
aux cours des p~ у ході пререговорів, під час переговорів
lors des p~ у ході пререговорів, під час переговорів
par voie de n~, de p~ шляхом переговорів

question f (також **problème m**) питання, проблема

~ **décisive** вирішальне питання
~ **urgente** невідкладне питання
~ **litigieuse, en litige** спірне питання
~ **en suspens, non résolue** невирішене питання
~ **s venues à maturité, mûries** назрілі питання
~ **d 'intérêt commun** питання, що цікавить обидві сторони
solution d'une ~ вирішення питання
la ~ **s'impose, se dresse, se pose, surgit** виникає питання
il est ~ de... (= **il s'agit de...**) йдеться про...

négozier la ~ de qqch вести переговори з питання про щось,

poser la ~ sur (de) qqch ставити питання про щось;

débattre une ~ обговорювати, розглядати питання

discuter une ~ обговорювати, вивчати питання

examiner une ~ розглядати питання

éclaircir une ~ висвітлювати питання

éviter, éluder la ~ обійти питання

trancher, résoudre, régler, décider une ~ вирішити питання,

mettre en ~ ставити під питання, під сумнів

grands problèmes de l'heure (de l'actualité) важливі проблеми сучасності

*N.B.: Після слів **question** і **problèmes** іменники зазвичай вживаються з артиклем: **question de la paix, problèmes du désarmement***

relations *f pl* відносини

~ **internationales** міжнародні відносини

~ **bilatérales** двосторонні відносини

~ **multilatérales** багатосторонні відносини

rencontre *f* зустріч (як зустріч двох осіб, так і збори великої кількості людей)

avoir une rencontre (une entrevue) avec qqn зустрітись з кимось, мати зустріч з кимось

rencontrer qqn зустрітись з кимось, мати зустріч з кимось

rencontre au sommet зустріч на вищому рівні

sommet *m* – саміт, зустріч, переговори на найвищому рівні

être reçu par qqn бути прийнятим кимось

entretien(s) *m* розмова кількох, частіше двох, осіб з певного питання

s'entretenir de зустрітись, вести переговори з певного питання

pourparlers *m pl* нарада, розмова між двома або декількома особами з

метою обговорення або вирішення ділових або політичних питань

négociations *f pl* переговори з метою прийти до певного рішення (передбачає обговорення, взаємні поступки тощо)

conversation(s) *f* загальний обмін думками з різних питань між двома або декількома особами (зазвичай передбачає вільну, неофіційну обстановку)

consultation (s) f консультації

entrevue f узгоджена зустріч двох осіб або делегації з офіційною особою

*Контекстуальні синоніми терміна **entrevue**:*

audience f

dialogue m

rendez-vous m

tête-à-tête m

réunion f нарада, збори, зустріч

conférence f нарада, конференція

congrès m з'їзд

forum m форум

assises f pl - з'їзд, конференція (партії, профспілок)

table f ronde - "круглий стіл"

assemblée f асамблея

carrefour m - зустріч, обмін думками, "круглий стіл"; секція (на конференції)

colloque m симпозіум, колоквіум

séminaire m семінар

participant à qqch учасник

partie f сторона (в переговорах)

délégué m делегат

assistance f учасники, присутні

se dérouler відбуватись, проходити (про переговори)

avoir lieu відбуватись, мати місце

se tenir відбуватись, проходити

ordre m du jour порядок денний

être à l'ordre du jour обговорюватись, бути на порядку денному

être sur le tapis обговорюватись, бути на порядку денному

être au menu обговорюватись, бути на порядку денному

être en discussion обговорюватись

examiner qqch розглядати, вивчати

examen *m* de qqch розгляд

échanger *m* des vues обміняти думками

échange *m* de vues обмін думками

tour *m* d'horizon огляд проблем

être discuté aux pourparlers обговорюватись на переговорах

faire l'objet des négociations обговорюватись, бути предметом обговорювання

conférer радитися

négocier домовлятися

discuter обговорювати

se pencher sur розглядати

étudier à fond, en profondeur вивчати глибоко, ретельно

étudier en profondeur вивчати глибоко, поглиблено

passer en revue, survoler, parcourir переглянути

*(У французькій пресі нерідко використовуються образні вирази **passer au radar, radioscopier, radiographier, faire l'autopsie** у значенні «уважно вивчити, піддати серйозному аналізу»)*

se mettre (tomber) d'accord sur qqch, que... домовитися про щось

s'entendre sur qqch, que... домовитися про щось

convenir que... домовитися про щось

*(У французькій пресі також використовуються образні і стилістично забарвлені вирази **être sur la même longueur d'onde, être en phase, être sur le même diapason, être à l'unisson (avec qqn), recevoir qqn cinq sur cinq** у значенні «мати подібні позиції, єдину думку, розділяти точку зору один одного»)*

déroulement *m* des pourparlers перебіг, проходження переговорів

se dérouler проходити, відбуватись

~ dans une ambiance (atmosphère) amicale проходити

- в дружній атмосфері
- ~ **dans une ambiance (atmosphère) chaleureuse**
в теплій атмосфері
- ~ **dans une ambiance (atmosphère) cordiale**
в сердечній атмосфері
- ~ **dans une ambiance (atmosphère) d'affaire**
в діловій атмосфері
- ~ **dans une ambiance (atmosphère) constructive**
в конструктивній атмосфері
- ~ **dans un climat amical, etc.**
в дружній атмосфері тощо

ТЕМА ДРУГА

ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

2.1. *MÉDIAS D'AUJOURD'HUI*

médias *m pl* (**mass média**) засоби масової інформації, ЗМІ

médiatique медійний

couverture *f* **médiatique** висвітлення у ЗМІ

moyens *m pl* **audiovisuels** аудіовізуальні засоби, радіо і ТБ

presse *f écrite* друкована преса

journal *m* газета

~ **de droit, de gauche** права, ліва газета

~ **d`opposition** опозиційна газета

~ **d`opinion** орган певної партії (групи)

~ **d`information** інформаційне видання

~ **parlé, radiodiffusé** останні вісті / повідомлення / новини по радіо

~ **télévisé** теленовини, останні вісті / новини по телебаченню

fonder (lancer) un ~ заснувати, почати випускати газету

faire paraître un ~ випускати газету;

diffuser un ~ розповсюджувати газету

suspendre (faire saisir) un ~ тимчасово закрити, конфіскувати газету

le ~ informe, communique, annonce, fait connaître газета інформує,
повідомляє, доводить до відома

le ~ couvre un événement газета висвітлює подію

le ~ prend à partie, attaque, fustige газета критикує, нападає на...

~ attitré офіційний орган

Journal officiel de la République Française (J.O.) «Журналь Офісьєль»
офіційне державне видання Франції

la rubrique du ~ відділ, рубрика газети

canard m (fam), baveux m (fam), feuille f de choux (fam) бульварний листок,
газетка

revue f журнал

~ d'études théoriques теоретичний журнал

~ de documentation інформаційний журнал

~ spécialisée спеціальний журнал (для певної категорії читачів)

~ grande товстий журнал ;

~ de vulgarisation scientifique науково-популярний журнал

magazine m ілюстрований журнал, регулярна телепередача на певну тему

illustré m ілюстрований журнал, що спеціалізується на фоторепортажах

périodique m періодичне видання ;

~ ciblé спеціалізований журнал, вузькопрофільне видання.

presse f преса

~ progressiste прогресивна преса

~ parisienne паризька преса

~ régionale регіональна преса

~ écrite друкована преса

~ **parlée, télévisée** радіо- та тележурналістика
~ **subventionnée** субсидована преса
~ **au service de, à la solde de** ангажована, наймана преса
groupe m de ~ видавничий концерн, газетна монополія
agence f de ~ агенція преси
conférence f de ~ прес-конференція
point m de ~ брифінг

journalisme m журналістика
journaliste m журналіст
reporter m репортер
correspondant m кореспондент
envoyé m spécial спеціальний кореспондент
observateur m оглядач
courriériste m співробітник відділу листів
pigiste m журналіст, що оплачується порядково
directeur m головний редактор
rédacteur m en chef заступник головного редактора
rédacteur m de rubrique редактор рубрики
commentateur m коментатор, оглядач
animateur m ведучий
présentateur m ведучий
speaker m (англ.) диктор

bulletin m d`information випуск новини
flash-Infos новини
dernières nouvelles f pl останній випуск новин
tour m d`horizon огляд новин
face à face m теледебати
publicité f (« **pub** » – *fam*) реклама

faire de la ~ рекламувати

publicitaire рекламний

spot *m* ~ рекламний ролик

radiodiffusion *f* радіомовлення

radio *f* **locale privée** приватна радіостанція

station *f* радіостанція

ondes *f pl* хвилі

sur les ondes в ефірі

télévision *f* телебачення

~ **par câble** кабельне ТБ

sur le petit écran на екрані ТБ

réseau *m* мережа

~ **câblé de télédistribution** мережа кабельного ТБ

antenne *f* ефір

le temps d'~ ефірний час

être à l'~ передавати передачу

garder Γ ~ продовжувати трансляцію

rendre Γ ~ закінчити трансляцію

chaîne *f* програма ТБ

la grille des ~ програма передач

émission *f* передача

brouiller les ~s глушити передачі

retransmission *f* трансляція

en direct пряма трансляція

en différé у запису

feuilleton *m* багатосерійний фільм, серіал

roman-feuilleton *m* роман, що друкується з продовженням

show *m* шоу

gala *m* галаконцерт

spectacle *m de variété* естрадна вистава

one man show (англ.) спектакль одного актора, бенефіс

play-back *m* фонограма

chanter en ~ співати під фонограму

studio *m* студія

plateau *m* знімальний майданчик

vidéo *f* відеотехніка

vidéoclip *m* відеокліп

vidéocassette *f* відеокасета .

magnétoscope *m* відеомагнітофон

informatique *f* інформатика

ordinateur *m* комп'ютер ;

logiciel *m* програмне забезпечення

Internet *m* інтернет

usage *m d'*~ використання інтернету

utilisateur *m d'*~ користувач інтернету

utilisateur *m* ~ **mobile** користувач інтернету через мобільний телефон
або планшет

utilisateur *m* ~ **desktop** користувач інтернету через стаціонарний
комп'ютер

taux de pénétration *f d'I*~ рівень інтернетизації населення, рівень
охоплення населення інтернетом

internaute *m* користувач інтернету

connexion *f* з'єднання, зв'язок

~ **fiable** надійний, міцний зв'язок

accès *m à une* ~ **Internet** інтернетизація, доступ до інтернету, інтернет-
зв'язок

ordinateur *m* комп'ютер

trafic *m* **Internet mondial via** ~ світовий інтернет-трафік через комп'ютер

mobile *m* (*téléphone m mobile*) мобільний телефон

smartphone *m* смартфон

tablette *f* планшет

appareil m connecté пристрій, через який здійснюється доступ до інтернету

~ **mobile** мобільний пристрій

systeme m d'exploitation (OS) експлуатаційна система, програмне забезпечення

moteur m de recherche пошукова система

fichier m файл

blog m блог

réseaux m pl sociaux соціальні мережі

être inscrit sur les ~ sociaux мати профілі в соціальних мережах

navigateur m браузер, навігатор

les cookies du navigateur програмні файли, які надають додаткову інформацію

про користувача комп'ютера інтернет-сайтам; файли куки

outil m d'ad blocking засіб блокування реклами

contenu m vidéo видеоконтент

afficher la publicité показувати рекламу

~ **sur mobile** показувати по/на мобільному пристрою

opportunité f своєчасність, доречність, зручність

numérique цифровий

réaliser leurs tâches numériquement вирішувати свої задачі через

інтернет

en ligne через інтернет, по інтернету, в інтернеті

2.2. PRESSE ÉCRITE

article m стаття

~ **de tête** редакційна, передова стаття

~ **de rédaction** редакційна, передова стаття

~ **de fond** редакційна, передова стаття
l'éditorial *m* редакційна, передова стаття
le leader *m* редакційна, передова стаття
faire paraître (= publier) **un** ~ опублікувати статтю
insérer un ~ помістити статтю
l'~ porte sur qqch стаття з якогось питання, в статті розглядається...
l'~ touche à qqch стаття з якогось питання, в статті розглядається...
l'~ est consacré à qqch стаття присвячена чомусь
titre *m* назва газети, заголовок статті
titrer озаглавлювати, друкувати під заголовком
manchette *f* шапка; заголовок, надрукований через всю сторінку великим шрифтом
bien en vue на видному місці
mettre en vedette помістити на видному місці
en première page на першій сторінці
à la «une» на першій сторінці
caractères *m pl* шрифт
en gros ~ великим, жирним шрифтом
dans les colonnes на шпальтах (газети)
rez-de-chaussée *m* підвал (у газеті)
articulet *m* статейка
entrefilet *m* замітка
aperçu *m* оглядова стаття
texte *m intégral* повний текст
dossier *m* підбірка матеріалів, документів
commentaires *m pl* коментарі
~ **flatteurs** схвальні коментарі
~ **défavorables** критичні коментарі
information (**s**) (*pl*) інформація, повідомлення
détail *m* подробиці

sondage *m* опитування

enquête *f* опитування, розслідування

formule *f* зовнішній вигляд, верстка

présentation *f* верстка (*розташування матеріалу*)

mise en page верстка (*процес*)

fichier *m* картотека

Позначення періодичності видань:

quotidien щоденний

hebdomadaire щотижневий

bihebdomadaire що виходить два рази на тиждень

mensuel щомісячний

bimensuel що виходить два рази на місяць

bimestriel що виходить раз на два місяці

trimestriel - раз на три місяці, щоквартальний

semestriel що виходить два рази на рік

annuel - щорічний

N.B. Щоденна газета, щотижнева газета - **un quotidien, un hebdomadaire.**

Ранкова, денна, вечірня газета тощо. - **le journal du matin, de l'après- midi, du soir.**

abonnement *m* підписка, передплата

abonné *m* передплатник

supplément *m* додаток

le ~ dominical недільний додаток

invendus *m pl*, **bouillon** *m* непродані номери

censure *f* цензура

censurer, couper, caviarder (*fam.*) піддати цензурі, вирізати

éditeur *m* видавець, редактор-упорядник

~ **responsable** *m* відповідальний редактор

éditions *f pl*, **maison d'édition** видавництво

imprimerie *f* типографія

tirage *m* тираж

journal à grand (à fort) ~ газета, яка видається великим тиражем

au ~ total de... загальним тиражем...

journal tiré à ... газета тиражем у ... екземплярів

Ce journal tire à (a un tirage de, atteint un tirage de) ... exemplaires. - Ця газета виходить тиражем у ... екземплярів.

2.3. *COUVERTURE MÉDIATIQUE*

couvrir qqch висвітлювати

couverture *f* охоплення, освітлення, забезпечення (засобами інформації)

Політичний напрямок газети (видання):

couleur (tendance) du journal напрямок (спрямування) газети

à tendance gauchiste лівацького напрямку

d'inspiration monarchiste монархистського напрямку,

de couleur conservatrice консервативного забарвлення

de (la) (l'extrême) droite (крайньо) права (газета)

accorder (réserver) une place importante à qqch приділяти, відводити важливе місце чомусь

publier les détails sur qqch, de qqch опублікувати подробиці, детальну інформацію про

scoop *m* сенсаційна новина

nouvelle *f* **à sensation** сенсаційна новина

interview *f* інтерв'ю;

une ~ radiodiffusée інтерв'ю, яке передається по радіо

une ~ télévisée інтерв'ю, яке передається по телебаченню;

accorder une ~ давати інтерв'ю

interviewer брати інтерв'ю

milieux *m pl* кола

~ sociaux громадські/суспільні кола

~ **milieux d'affaires** ділові кола

intérêt m інтерес

~ **vital** життєвий, корінний інтерес

~ **immédiat** насущний інтерес

~ **profond** корінний інтерес

dans l'~, aux ~s в інтересах,

défendre les ~s захищати інтереси

exprimer les ~s виражати інтереси

refléter les ~s виражати інтереси

traduire les ~s виражати інтереси

interpréter les ~s виражати інтереси

répondre aux ~s відповідати інтересам

correspondre aux ~s відповідати інтересам

être conforme aux ~s відповідати інтересам

être contraire aux ~s суперечити інтересам

contrairement aux ~s всупереч інтересам

un problème d' ~ général питання, яке має загальний інтерес

susciter l' ~ викликати інтерес

lutte f боротьба,

~ **acharnée** запекла боротьба

~ **énergique** рішуча боротьба

~ **(à main) armée** збройна боротьба

poursuivre une ~ вести боротьбу

mener une ~ вести боротьбу

engager une ~ розпочати боротьбу

politique f політика

~ **étrangère** зовнішня політика

~ **conséquente** послідовна політика

~ **des situations de force** політика з позиції сили,

~ **d'abandon** політика відмови від захисту національних інтересів

~ **de démission nationale** політика відмови від захисту національних інтересів

~ **de détente** політика розрядки

appliquer une ~ проводити політику

suivre une ~ проводити політику

pratiquer une ~ проводити політику

poursuivre une ~ проводити політику

mener une ~ проводити політику

réaliser une ~ проводити політику

faire une ~ проводити політику

attention *f* увага

~ **profonde (soutenue)** пильна (неослабна) увага

faire ~ à, réserver, apporter, accorder son ~ à qqch приділити, звернути увагу на...

fixer, concentrer son ~ sur qqch зосередити свою увагу на чомусь, тримати в центрі уваги

arrêter, centrer, attirer l'~ de qn sur qqch привернути, звернути чийось увагу на/до

les feux de l'actualité sont braqués sur qqch вся увага спрямована на ...

détourner l'~ відвернути увагу

black-out [blakawt] *m* ненадання, відсутність інформації про щось

échos *m pl* відгуки

vifs ~ гарячі, жваві відгуки

répercussions *m pl* відгуки, резонанс

retentissements *m pl* відгуки, резонанс, відголос

susciter, provoquer des répercussions викликати відгуки

ТЕМА ТРЕТЯ

ВІЙНА, МИР І РОЗЗБРОЄННЯ

3.1. LA GUERRE ET LA PAIX

paix *f* мир

~ **solide et durable** міцний і тривалий мир

~ **équitable (séparée)** справедливий (сепаратний)

rompre, violer la ~ порушити мир

défendre, sauvegarder la ~ відстоювати, зберігати мир

s'affirmer, être pour la ~ виступати за мир

maintenir la ~ підтримувати, зміцнювати мир

rétablir la ~ відновлювати мир

menacer la ~ загрожувати миру

négociier la ~ вести мирні переговори

mener les pourparlers de ~ вести мирні переговори

lutte pour (en faveur de) la ~ боротьба за мир,

partisans (combattants) de la ~ прибічники миру (борці за мир)

attaché à la ~, **épris de** ~ миролюбний

le rétablissement de la ~ відновлення миру, миротворчість

le maintien de la ~ підтримання миру

consolidation de la ~ **après les conflits** постконфліктне миробудівництво,
укріплення, зміцнення миру

guerre *f* війна

~ **(in)juste** (не)справедлива війна

~ **libératrice, de libération nationale** національно-визвольна війна

~ **nationale** вітчизняна війна

~ **de conquête** загарбницька війна

~ **de rapine** грабіжницька війна

~ **meurtrière**) кровопролитна війна

~ **d'extermination** винищувальна війна

~ **à outrance** війна не на життя, а на смерть

~ **jusqu'au bout** війна до переможного кінця

la Grande ~ Перша світова війна

«**drôle de ~**» «дивна війна» (1939-1940 у Франції)

la «sale ~» брудна війна

~ **froide** «холодна» війна

~ **éclair** блискавична війна

~ **de(s) partisans (guérilla f)** партизанська війна,

la ~ a éclaté війна спалахнула, почалася

la ~ se termine, cesse, prend fin війна закінчується

mener la ~ contre qqn, faire la ~ à qqn, être en ~ avec qqn воювати, вести війну з кимось

préparation à la ~ підготовка до війни

préparatifs de ~ військові приготування

déclarer la ~ оголосити війну

déclencher, déchaîner la ~ розв'язати, почати війну

politique de déclenchement d'une nouvelle ~ політика розв'язування нової війни

provoquer (causer, susciter) la ~ викликати, спричинювати війну

pousser à la ~, amener à la ~ призвести до війни

entraîner dans la ~ втягувати у війну

entrer en ~ вступити у війну

faire cesser la ~ домогтися припинення війни

éviter, conjurer la ~ уникнути війни

empêcher, prévenir, faire reculer la ~ запобігти війні

instiguer à la ~, fomenter la ~ підбурювати до війни

fauteurs, fomentateurs de ~, instigateurs à (de) la ~ палії війни

être en état de ~ бути в стані війни

mettre sur le pied de ~ перебудувати на воєнний лад

éliminer, bannir la ~ à tout jamais de la vie de la société назавжди виключити

війну із життя суспільства

libérer, débarrasser l'humanité des ~ позбавити людство від воєн

martial воєнний

déclarer la loi ~e оголосити воєнний стан

la Cour ~e військовий суд

art ~ бойове мистецтво, воєнне мистецтво

arts martiaux бойові мистецтва (єдиноборства, як правило, східні)

guerrier *m* войовничий (що вмiє воювати)

peuple ~ войовничий народ;

belliqueux войовничий (часто використовується в позитивному сенсі)

air *m* ~ войовничий вигляд

peuple ~ войовничий народ;

belliciste ~ войовничий (часто використовується в негативному сенсі),

мілітаристський, прибічник війни, що виступає за війну

gouvernement *m* ~ мілітаристський уряд

milieux *m pl ~s* мілітаристські, яструбині кола

politique *f ~e* (=de guerre) яструбина політика (політика війни)

belligérent воюючий, що веде війну

pays *m* ~ країна, що веде війну, воююча країна

parties *f pl ~s* воюючі, ворогуючі сторони, що ведуть боротьбу

militaire військовий (антонім: **civil**), що відноситься до складу збройних сил як у воєнний, так і в мирний час.

service *m* ~ військова служба

art *m* ~ військове мистецтво

instruction *f* ~ військова підготовка

tribunal *m* ~ військовий суд

stocks *m pl ~s* військові запаси, склади

commandes *f pl* ~s військові накази

dépenses *f pl* ~s військові витрати

opérations *f pl* ~s = **hostilités** *f pl* військові операції (або воєнні дії)

agression *f* ~ військова /воєнна агресія

agression à main armée збройний напад

de guerre воєнний (антоніми: **de paix, pacifique**), що стосується війни, яка ведеться або готується

matériel *m* ~ військова/воєнна техніка

plan *m* воєнний план

économie *f* ~ воєнна економіка

temps *m* ~ воєнний час

criminel *m* ~ воєнний злочинець

politique *f* ~ політика війни

menace *f* ~ загроза війни

état *m* ~ воєнний стан

combat *m* бій

amitié *f de* ~ бойова дружба;

feu *m* вогонь

baptême *m de* ~ бойове хрещення

crois *f de* ~ бойовий хрест (бойова нагорода)

cessez-le-feu *m* припинення вогню

catastrophe *f* катастрофа

écarter, éviter la ~ усунути катастрофу запобігти катастрофі

aboutir, amener à la ~ призвести до катастрофи

échelle *f* масштаб

à l'~ **mondiale**, у світовому, в міжнародному масштабі

à l'~ **nationale** в масштабі країни, на рівні країни

à l'~ **du pays** в масштабі країни, на рівні країни

sur l'échiquier international в міжнародному масштабі

dans l'arène mondiale на міжнародній арені

sur le plan mondial у світовому, в міжнародному масштабі

sur le plan national у масштабі країни

sur le plan extérieur у сфері зовнішньої політики

au premier plan на першому плані, в першу чергу

mettre au premier plan ставити на перше місце

militant активний

politique *f* ~e активна політика

un militant активіст

effort *m* зусилля

accomplir un ~ докласти зусилля

diriger, consacrer ses ~ s à направляти, спрямовувати зусилля на

axer les ~s sur зосередити зусилля на

consentir des ~s витратити зусилля

faire tous ses ~ s докласти всіх зусиль

redoubler d'~s подвоїти зусилля;

multiplier les ~ s множити зусилля

unir les ~ s об'єднувати зусилля

paralyser ses ~s паралізувати зусилля

n'épargner aucun ~ не шкодувати зусиль

appuyer, encourager les ~s підтримувати зусилля

par des ~s conjoints об'єднаними зусиллями;

les ~s en vue de зусилля, спрямовані на ...

persister dans ses ~s продовжити зусилля

diplomatie *f* дипломатія

~ **préventive** превентивна дипломатія

3.2. DANGER DE GUERRE ET SOLUTION PACIFIQUE

tâche *f* завдання, задача

~ **urgente** невідкладне, нагальне завдання

fixer, donner, poser une ~ à qqn поставити завдання (перед кимось)

se fixer, s'imposer la ~ поставити собі завдання, задачу

avoir pour ~ мати завданням

assumer la ~ взяти на себе виконання завдання

remplir, accomplir la ~, s'aquitter d'une ~ виконувати завдання

une ~ se dresse devant nous перед нами постає завдання

une ~ nous incombe на нас покладається завдання

faire face à une ~ бути готовим до виконання завдання

résoudre un problème вирішити задачу

décision *f* рішення

formuler, prendre la ~ de faire qqch вирішити, прийняти рішення

adopter une ~ прийняти рішення (на зібранні, зборах)

appliquer, accomplir les ~ s виконувати, втілювати в життя рішення

accepter les ~ s погодитися з рішеннями

revenir sur la ~ переглянути рішення

élaborer une ~ виробити рішення;

respecter les ~s дотримуватись рішення

solution *f* **pacifique** ~ мирне вирішення

~ **de rechange** запасне рішення

résoudre qqch вирішити щось

coopération *f* **internationale** міжнародне співробітництво

développer la ~ розвивати співробітництво

raffermir, consolider la ~ зміцнювати, укріпляти співробітництво

sécurité *f* безпека

~ **collective (internationale)** колективна (міжнародна) безпека

assurer la ~ de qqch забезпечувати безпеку;

renforcer, consolider la ~ зміцнити, укріпити безпеку

danger *m* небезпека, загроза; також **menace** *f*

le ~ pèse sur небезпека нависла над

faire peser le ~ sur створювати небезпеку для

constituer, présenter un grave ~ pour мати, представляти серйозну
небезпеку для
s'exposer au ~, courir le ~ наражатися на небезпеку
aggraver le ~ посилити небезпеку
prévenir (éloigner, écarter, éliminer) le ~ усунути небезпеку
conjurer ~ запобігти небезпеці
délivrer, débarrasser, libérer l'humanité du ~ de guerre позбавити
людство від загрози війни

forces *f pl* armées збройні сили

armes *f pl* зброя

~ **classiques, conventinnelles** звичайна зброя

~ **A (atomiques)** атомна зброя

~ **H (à hydrogène)** водородна зброя

~ **chimique, bactériologique, radiologique** хімічна бактеріологічна
радіологічна зброя

~ **à reaction (nucléaire)** реактивна (ядерна) зброя

~ **thermonucléaires** термоядерна зброя

~ **d'extermination massive** зброя масового знищення

doter les troupes d'~ озброювати, оснащувати війська зброєю

équiper les troupes en ~ озброювати, оснащувати війська зброєю

brandir, faire sonner les ~ брязкати зброєю

~ **tactiques** тактична, середньої дальності, стратегічна зброя

~ **stratégiques** стратегічна зброя

missiles nucléaires *m pl* ракетно-ядерна зброя, ядерні ракети

~ **de croisière** крилаті ракети

~ **intermédiaires** ракети середньої дальності

stocks *m pl* запаси

les ~ d'armes chimiques запаси хімічної зброї

armements *m pl* озброєння

~ **offensifs** наступальне озброєння

réduire, limiter les ~ скоротити озброєння
accumuler les ~ накопичувати озброєння
désarmement *m* **général et complet** загальне та повне розброєння
~ **bilatéral** двостороннє розброєння
~ **multilatéral** багатостороннє розброєння
essais *m pl* випробування
~ **nucléaires (souterrains)** ядерні випробування (підземні)
suspendre les ~ припинити випробування
arrêter les ~ (**à tout jamais, pour toujours**) припинити випробування
(назавжди)
expériences *f pl* випробування
arrêt *m* **définitif (contrôlé, immédiat)** остаточне (контрольоване, негайне)
припинення
cessation temporaire des expériences тимчасове припинення випробувань
cessez-le-feu *m* припинення вогню
en premier lieu, surtout, tout d'abord, au premier chef, avant tout в першу
голову, в першу чергу, насамперед
situation *f* становище, обстановка, стан, ситуація
aggraver la ~ загострити ситуацію
assainissement de la ~ оздоровлення обстановки
~ **actuelle** сучасний стан, становище
état de choses actuel становище, що склалося
coexistence *f* **pacifique** мирне співіснування
choix *m* вибір;
faire son ~ зробити вибір
faire un bon ~ зробити правильний вибір
échec *m* провал, невдача, поразка, зрив, крах
vouer à l'~ приректи на провал
mettre en ~ qqch приректи на провал
faire subir un ~ (**total**) приректи на провал

échouer = **essuyer une défaite** зазнати поразки, повного провалу

tenir en ~ сковувати, завдати поразки

surmonter les difficultés (les divergences, les obstacles) подолати труднощі
(розбіжності, перешкоди)

3.3. ACTIONS EN FAVEUR DE LA PAIX

action(s) f дії, боротьба

~s **conjointes, communes** спільні дії

~s **concertées** узгоджені дії

~s **militaires** (= **hostilités**) військові дії; також **lutte f, combat m**

accord m угода, згода, домовленість

~ **international (multilatéral)** міжнародна (багатостороння) угода

élaborer, mettre au point un ~ розробити угоду

aboutir, arriver à un ~ дійти згоди

atteindre un ~ досягти згоди

se mettre, tomber d'~ sur qqch, pour faire qqch досягти згоди у
чомусь

conclure un ~ укласти угоду; иакож **signer**

passer un ~ (**sur, en vue de**) підписати угоду (про)

respecter, observer un ~ дотримуватись угоди

rompre, dénoncer, violer un ~ розривати, денонсувати, порушувати
угоду

retarder un ~ затягувати досягнення угоди

l'~ est intervenu sur un point по якомусь пункту досягнуто згоди

d'un commun ~ за спільною згодою

un ~ **cadre** рамкова (типова) угода

course f aux armements гонка озброєнь

poursuivre (se livrer à la) ~ здійснювати гонку озброєнь

accentuer, accélérer la ~ посилити гонку озброєнь

course effrénée aux armements нестримна гонка озброєнь

refrèner la ~, mettre un frein à la ~ стримувати гонку озброєнь

refrènement de la ~ стримування гонки озброєнь

opinion *f* думка, громадська думка

~ **publique mondiale** світова громадська думка

d'~s politiques diverses = de tous les horizons різні політичні
погляди

courants *m pl* (**tendances** *f pl*) **politiques** політичні напрями (течії)

mesures *f pl* заходи

~ **efficaces** дієві заходи;

~ **de désarmement** заходи з роззброєння

prendre des ~ nécessaires (appropriées, adéquates) вжити необхідних
(відповідних) заходів

discuter, examiner des ~s à prendre pour (en vue de, en faveur de)
обговорювати, розглядати заходи з (для, спрямовані на)

réaliser, effectuer les ~ проводити заходи

appel *m* заклик, звернення

~s **réitérés à** неодноразові заклики до

faire ~ à закликати до; звернутися до

adresser, lancer un ~ à звернутися із закликом до

appeler, inviter à закликати до...

sensibiliser qqn à qqch (l'opinion au problème du...) пробудити інтерес до,
звернути, привернути увагу

sensibilisation *f de qqn à qqch* пробудження інтересу, привертання
уваги до

site *m d'expérimentation nucléaire* ядерний полігон

proposition *f* (**sur qqch, en vue de qqch, pour qqch**) пропозиція (про
щось, спрямована на щось)

élaborer une ~ виробити пропозицію;

faire, former, avancer une ~ висунути, зробити пропозицію

bien (mal) accueillir la ~ добре (погано) зустріти пропозицію

appuyer, soutenir la ~ підтримати пропозицію
renouveler, réitérer la ~ відновити пропозицію
repousser, rejeter une ~ відмовитися від пропозиції,
s'opposer à, s'élever contre la ~ виступити проти пропозиції
accepter la ~ прийняти пропозицію
soumettre une ~ внести пропозицію (на розгляд)
débattre, discuter la ~ обговорювати пропозицію;
une ~ (in)acceptable, (in)admissible (не)прийнятна пропозиція ;
une ~ (dé)raisonnable (не)розумна пропозиція

responsable m, adj. відповідальний, винуватець

être ~ de qqch бути відповідальним за щось

se tenir pour ~ вважати себе відповідальним

~ s d'une guerre палії війни

responsabilité f відповідальність

la ~ incombe à qqn відповідальність покладається на когось, лежить на комусь

avoir la ~ de qqch нести відповідальність за щось

prendre, assumer la ~ - брати на себе відповідальність

rejeter, faire retomber la ~ sur qqn перекласти відповідальність на когось

se soustraire à la ~ ухилитися від відповідальності

décliner toute ~ зняти з себе будь-яку відповідальність

participer (activement) à брати участь (активно)

prendre une part active брати активну участь

participation à участь у...

participant m à qqch учасник чогось

__N.B. Після цих слів вживається прийменник **à**, а не **dans**.

signer підписувати

signature f підпис, підписання (документа)

recueillir les ~ s збирати підписи (під якимось документом);

collecte *f des ~s* збір підписів

revêtir (donner) un caractère (une forme), une importance набувати,
приймати, (надавати) характер (форму), значення

3.4. **RÈGLEMENT DES PROBLÈMES LITIGIEUX**

but *m* ціль

se proposer ~, s'assigner ~, se proposer pour (comme) ~ поставити собі
за ціль

se fixer comme ~ задатися ціллю

avoir pour but мати за ціль

tendre ~ прагнути цілі

poursuivre ~ переслідувати ціль

toucher, arriver au ~, atteindre son but – досягати цілі

le but sauve l'acte, la fin justifie les moyens – ціль виправдовує засоби

objectif мета

fins (*f pl*) цілі

à des fins pacifiques (militaires) у мирних (воєнних) цілях

tension *f* напруга, напруження

accentuer (affaiblir, atténuer, diminuer) ~ internationale посилювати
(послаблювати) міжнародне напруження

détente *f internationale* послаблення міжнародної напруги, міжнародна
розрядка

approfondir une ~ поглибити міжнародну розрядку

sommes *f pl* кошти, ресурси

consacrer, utiliser, affecter les ~ à qqch використовувати, направляти
кошти на щось

engloutir, absorber les ~ поглинати кошти

dépenser les ~ витратити кошти

des ressources *f pl* ресурси

des dépenses *f pl* витрати

réduction *f* des ~ militaires скорочення військових витрат

des matières *f pl* fissiles матеріали, що розщеплюються

une zone dénucléarisée (désatomisée, exempte d'armes nucléaires) – без'ядерна
(безатомна) зона

non-alignement *m* рух неприєднання

les pays non-engagés, non-alignés країни, що не приєднались

les pays neutres нейтральні країни

déployer des armes розміщувати зброю

campagne *f* кампанія

campagne de masse масова кампанія

entreprendre (mener, poursuivre) une ~ проводити кампанію

lancer, déclencher (déchaîner) une ~ розпочати, розв'язати кампанію

convoquer qqn / qqch скликати когось/щось

convocation *f* скликання

régler la question (par voie pacifique) – врегулювати питання (мирним шляхом)

problèmes en litige, litigieux спірні проблеми

règlement pacifique des problèmes en litige – мирне врегулювання

arme *f* nucléaire ядерна зброя

production des ~s nucléaires виробництво ядерної зброї

interdiction d'employer les ~s nucléaires заборона застосування ядерної зброї

non-prolifération non-dissémination des ~s nucléaires
нерозповсюдження ядерної зброї

Traité *m* sur l'interdiction des essais d'armes nucléaires dans l'atmosphère, dans l'espace cosmique et sous l'eau договір про припинення випробувань ядерної зброї в трьох середовищах

Traité *m* INF (intermediate nuclear forces *англ.*) = FNI (forces nucléaires intermédiaires) Договір по РСМД

Traité *m* ABM Договір про ПРО (про обмеження систем протиракетної оборони)

Traité *m* START Договір СНО (про скорочення і обмеження стратегічних наступальних озброєнь)

Traité *m* sur la non-prolifération des armes nucléaires (TNP) Договір про нерозповсюдження ядерної зброї

souffrances *f pl* (de la guerre) тяготи (війни)

endurer des ~s нести тяготи

privations *f pl* позбавлення

souffrir, endurer ~ страждати, потерпати, зазнавати труднощів

couche *f* шар, верства

de vastes ~s широкі маси населення

condamner qqn/qqch засуджувати когось / щось

~ énergiquement, résolument різко, рішуче засуджувати

blâmer, dénoncer дорікати, виступати проти викривати, засуджувати

communauté *f* internationale – міжнародна спільнота

dissuasion *f* устрашіння, стримування

des forces de ~ ядерні сили стримування

ТЕМА ЧЕТВЕРТА

ЗОВНІШНЯ І ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ

4.1. LES ENJEUX DES RÉFORMES

restructuration *f*, refonte *f* перебудова, реструктурування

glasnost *f*, transparence *f* гласність

ampleur *f* масштаб, розмах

prendre de l'~ набувати розмаху

prendre (toujours) plus d' ~ набувати (все) більшого розмаху

d'une grande ~ великого розмаху, великого масштабу

enjeu *m* - мета, ставка,

l' ~ de taille велика ставка

échec m провал, крах, невдача

subir un ~ зазнати невдачі

être voué à l' ~ бути приреченим на провал

challenge m змагання, суперечка, виклик

location f оренда

prendre en ~, louer брати в оренду, орендувати

bail m (pl. baux) орендний договір

sous-traitance f підряд

gestion f управління, господарювання

gestionnaire m управлінець, господарник, керуючий, менеджер

recyclage m перекваліфікація, перепідготовка

se recycler отримати іншу спеціальність, перекваліфікуватися

confiance f довіра.

placer, mettre sa ~ en qqn вірити у щось, наділити своєю довірою когось

retirer à qqn sa ~ позбавити своєї довіри.

gagner, obtenir (mériter) la ~ завоювати (заслужити) довіру;

justifier la ~ виправдати довіру.

tromper, trahir la ~ не виправдати довіри.

rétablir la ~ відновити довіру

élément m moteur, force f motrice рушійна сила

renovation оновлення

bien-être m добробут;

l'élévation du ~ підвищення добробуту

mieux être m підвищення добробуту

handicapé m інвалід, людина з розумовими або фізичними вадами

handicap m відставання, відсталість

combler l' ~ подолати відставання

être handicapé, désavantagé par qqch - перебувати в несприятливому

становищі, відставати через щось

4.2. LE PAYS DANS LE CONTEXTE DES CHANGEMENTS GLOBAUX

difficulté *f* важкість, трудність, перешкода

une ~ se présente, se dresse, surgit виникає перешкода

présenter une ~ представляти труднощі

trancher, lever, aplanir des ~s усувати труднощі, перешкоди

causer, créer, soulever, élever des ~s створювати труднощі, перешкоди

se heurter à des ~s натрапити на труднощі, зіткнутись з труднощами

surmonter des ~s здолати труднощі

éviter des ~s уникнути труднощів, також **obstacle** *m*

importance *f* значення, важливість

d'une grande ~ великого значення

d'~ historique mondial всесвітньо-історичного значення;

attacher de l'~ надавати значення;

revêtir une grande ~ здобувати, мати велике значення; також **portée** *f*

signification *f* значення

réalisation *f*, **mise** *f* **en pratique, mise en œuvre** - здійснення, втілення в

життя, реалізація

application *f* здійснення (рішень і т. ін.)

vue *f* думка, ідея, погляд

échanger ses ~s обмінятися думками

échange *m* **de ~s** обмін думками

procéder à un échange de ~s (approfondi, détaillé) провести (детальний)

обмін думками

discuter de qqch обговорити щось

discuter du problème (de l'état des relations entre) обговорити проблему

(стан відносин між)

examiner un problème розглянути, піддати аналізу

procéder à un examen de розглянути, піддати аналізу

collectivité *f* колектив, громада, група

une ~ de travail трудовий колектив

association *f* асоціація, товариство, об'єднання

l'~ des Amis de la France Асоціація друзів Франції

bénéficiaire de qqch користуватися, отримувати користь

~ de sérieux avantages користуватися значними перевагами,

bénéficiaire *m* одержувач допомоги, субсидії

renovation *f* оновлення;

renover оновлювати

allié *m* союзник;

soutenir ses ~ s підтримувати своїх союзників

allié *adj.* союзницький

les pays ~s союзницькі країни

les Alliés країни антигітлерівської коаліції

alliance *f* союз, альянс

un traité d'~ союзницький договір

conclure, contracter une ~ укласти союз

rompre une ~ розірвати союз

Деякі епітети, які мають підсилювальне значення:

invincible, irrésistible (force) непереможний, непоборний

immuable (principe, loi), invariable непорушний

indestructible, inaltérable (amitié) непорушний, незламний

irréversible незворотний

indissoluble (liens) нерозривний

inébranlable (volonté) непохитний

intransigent непримиренний

constant, invariable неухильний, незмінний

insurmontable нездоланний

4.3. POUR UNE «ENTENTE CORDIALE»

construction *f*, édification *f* будівництво (напр., нового суспільства)

des changements (transformations) sont intervenu(e)s, se sont produit(e)s dans
відбулись зміни в

communauté *f* співтовариство, спільнота, співдружність

~ **internationale** міжнародне (світове) співтовариство;

~ **(économique) européenne** Європейське (економічне) співтовариство

~ **des Etats indépendants (CEI)** Співдружність Незалежних Держав
(СНД)

dresser le bilan підвести підсумок (підсумки)

rythme *m* темп(и);

au ~ accéléré пришвидшеними темпами; також **cadences *f pl*,**

réalisations *f pl*, acquis *m pl*, succès *m*, conquêtes *f pl* досягнення

caractère *m* характер, властивість, ознака

avoir (revêtir) un ~ мати, набувати характеру

à ~ politique політичного характеру

autogestion *f* самоврядування

autonomie *f* financière фінансова самостійність, госпрозрахунок

mouvement *m* coopératif кооперативний рух

Etat *m* de droit правова держава

défi *m* виклик;

lancer un ~ кинути виклик

relever un ~ прийняти виклик;

les ~s de l'environnement екологічний виклик

viabilité *f* життєздатність;

viable життєздатний

4.4. OPÉRATIONS SUR ORBITE

espace *m* космос;

la conquête de l'~ освоєння космосу

l' exploration de l'~ дослідження космосу

spatial космічний

vaisseau *m* ~ космічний корабель

vol *m* ~ космічний політ

recherches ~s космічні дослідження

fusée *f* ракета

décoller стартувати, злітати; бурхливо розвиватися (екон.)

orbite *f* орбіта

mettre, placer en (sur) ~ вивести на орбіту

mise f en ~ вихід на орбіту

l'~ circumterrestre навколоземна орбіта

l'~ géostationnaire геостаціонарна орбіта

lancement *m* запуск

le ~ réussi успішний запуск

opérer здійснювати, проводити

~ **la jonction avec** здійснити стикування з

en matière de, dans le domaine de в сфері

jalon *m* віха

jalonner відзначати;

être jalonné de бути відзначеним чимось

mission *f* місія, завдання, доручення;

accomplir une~ виконати задачу

encouragement *m* заохочення, стимулювання

envergure *f* розмах, масштаб;

d' ~ широкий, великий, значний,

de grande ~ (= de grande ampleur) широкомасштабний, великого розмаху

formation *f* навчання, підготовка;

la ~ professionnelle des cadres підготовка кадрів,

formateur *m* керівник, наставник, вчитель

télévision *f* **numérique et à haute définition** цифрове ТБ і ТБ високої чіткості

télécommunications *f pl* телезв'язок

protocole *m* **d'intention** протокол про наміри

4.5. LE FACTEUR PERMANENT DE LA VIE INTERNATIONALE

influence *f* вплив

sous l'~ під впливом

exercer une ~e sur, influencer sur, influencer qqch, avoir de l'impact sur

здійснювати вплив на

jouir d'une (grande) ~ користуватись великим впливом (мати великий вплив)

avoir de l'~ parmi мати вплив серед

subir l'~ de qqn відчувати чийсь вплив

se soustraire à l'~ de qqn вийти з-під чийогось впливу

divergence(s) *f* відмінність, розбіжність

~ **de vues, d'opinions** розбіжність думок, поглядів

~ **d'idées** розбіжність ідей

discorde *f* розбрат, чвари

semer la ~ сіяти розбрат, чвари

brandon, (sujet) de ~ причина чвар

pomme de ~ яблуко розбрату

désaccord *m* розбіжність, розбрат, суперечка, суперечність

contradiction *f* протиріччя

~**s de classe** класові протиріччя

~**s internes** внутрішні протиріччя, суперечки

esprit de ~ дух протиріччя

en ~ flagrante avec у явному протиріччі з
contradictoire суперечливий
„paquet“ m d'accords пакет угод
condition f умова
dans ces ~s у цих умовах, за цих умов
à ~ de за умови; з тим, щоб
à des ~s avantageuses на вигідних умовах
sous ~ de за умови
à quelles ~s за яких умов
satisfaire aux ~s відповідати, задовольняти умови
réunir, réaliser, remplir les ~s створювати, виконувати умови
faire, mettre, poser les ~s ставити умови
imposer les ~s нав'язувати умови
arrêter, régler les ~s встановлювати умови
en aucun cas за жодних умов; у жодному разі
société f, entreprise f mixte, joint venture спільне підприємство

4.6. LE PAYS ET LE MONDE

intégrité f territoriale територіальна недоторканість (цілісність)
inviolabilité f des frontières недоторканість кордонів
égalité f en droits des grandes et petites nations рівність прав великих та малих
націй / народів
respect m des droits de l'homme et des libertés fondamentales дотримання прав
людини та основних свобод
non-ingérence f, non-intervention f невтручання
non-agression f ненапад
règlement m pacifique des différends internationaux мирне врегулювання
міжнародних спорів
respect m de l'indépendance повага незалежності

respect *m* **des engagements internationaux** дотримання міжнародних зобов'язань

interdiction *f* **du recours à la force** заборона застосування сили

non-recours *m* **à la force** незастосування сили

engagement *m* зобов'язання;

prendre l'~ de faire qqch брати на себе зобов'язання

tenir (respecter, faire face à) ses ~s виконувати зобов'язання

violer, rompre un~ порушувати зобов'язання

manquer à ses ~s, mépriser ses ~s не виконувати зобов'язання, нехтувати зобов'язаннями

délier qqn de ses ~s звільнити когось від зобов'язань

revenir sur ses ~s відмовитись від взятих зобов'язань

relations *f pl* **de bon voisinage** добросусідські відносини

sur le plan у сфері

terme *m* строк, термін

à court ~, à moyen ~, à long ~ короткостроковий, середньостроковий, довгостроковий

avant ~ до строку

dimension *f* масштаб, розмах, вимір,

donner une nouvelle ~ à надати розмаху, вивести на новий рівень
~ **humaine** людський вимір

conscience *f* свідомість

prendre ~ усвідомити

traité *m* договір

~ **inégal, léonin** нерівноправний, кабальний договір

~ **de commerce, de paix** торговий договір, мирний договір

~ **d'assistance mutuelle, d'amitié (entre), de non-agression** договір про взаємодопомогу, про дружбу, про ненапад

~ **de commerce et de navigation** договір про торгівлю та судноплавність

négociier un ~ ввести переговори про укладення договору

prolonger, annuler un ~ продовжити договір, анулювати договір

prolongation d'un ~ продовження договору;

accord *m* угода

rompre ~ розірвати угоду

~ **intérimaire** проміжна угода

signataire *m* підписант

pays ~ **d'un traité** країна-підписант якогось договору

instrument *m* договір, інструмент

~ **international** міжнародний договір, міжнародноправовий акт.

4.5. POLITIQUE EXTÉRIEURE. DIPLOMATIE

proclamer, réaffirmer sa volonté de виразити, підтвердити своє бажання,
готовність, намір

être pleinement résolu à + inf. бути сповненим рішучості

se déclarer fermement résolu à + inf. заявити про свою тверду волю

exprimer (proclamer, renouveler) son soutien (appui) total à (à l'égard de)
виразити (заявити, підтвердити) свою повну підтримку

proclamer sa solidarité avec заявити про свою солідарність з

réaffirmer son intérêt à підтвердити свою зацікавленість у

apprécier hautement високо оцінювати, давати високу оцінку

constater, relever avec satisfaction із задоволенням відмічати, констатувати

exprimer sa satisfaction devant (du fait de) виражати задоволення щодо (тим,
що)

se féliciter de qqch (de ce que + subj.) висловлювати задоволення щодо
(тим, що)

saluer qqch виражати задоволення щодо

se prononcer (résolument, avec force) pour (en faveur de)

висловлюватися (рішуче) щодо

exprimer sa profonde préoccupation (se déclarer vivement préoccupé devant)

виражати глибоку стурбованість щодо (у зв'язку з)

exprimer sa (profonde) gratitude pour l'assistance accordée par... dans

виразити (глибоку) вдячність за допомогу, яка надається кимось...

établir (rompre, renouer, rétablir) les relations diplomatiques встановлювати

(розірвати, відновити) дипломатичні відносини

relations *f pl* d'affaires ділові зв'язки

au niveau (à l'échelon, au rang) des ambassadeurs на рівні послів

intervention *f*, immixtion, ingérence dans втручання у ...

intervenir, s'immiscer, s'ingérer dans втручатись у ...

subversif (зі словами manœuvres, actions, activité), de sape, de torpillage (зі

словом actions) підривний

prêter, attribuer qqch à qqn надавати щось комусь

attaché à qqn, à qqch відданий комусь / чомусь

attachement à qqch відданість, прихильність до чогось

corps *m* diplomatique дипломатичний корпус

doyen *m* du ~ дуаєн дипломатичного корпусу

mission *f* diplomatique дипломатичне представництво

la ~ permanente auprès de постійне представництво при

le chef de ~ голова дипломатичного представництва

lettres *f pl* de créance вірчі грамоти

présenter, remettre ses ~ вручити (свої) вірчі грамоти

nonce *m* нунцій

ambassadeur *m* посол

nommer, accréditer un ~ призначити, акредитувати посла

~ **extraordinaire et plénipotentiaire** надзвичайний і повноважний посол

l'~ de bonne volonté посол (посланник) доброї волі

ambassade *f* посольство

conseillers, secrétaires, attachés d' ~ радники, секретарі, аташе посольства

attaché *m* аташе

l'~ culturel, de presse, commercial аташе з питань культури, прес-аташе, торговий аташе

privilèges *m pl* привілеї

pièces *f pl* **diplomatiques** дипломатичні документи

correspondance *f* **diplomatique** дипломатична пошта

valise *f* **diplomatique** диппошта

inviolabilité *f* недоторканість;

l'~ du domicile недоторканість житла;

~ personnelle (intégrité physique) особиста недоторканність;

immunité *f* **diplomatique, parlementaire** дипломатична, парламентська недоторканність

4.7. PRISE DE POSITION

instruments *m pl* **de ratification** ратифікаційні грамоти

échanger des ~ обмінятися ратифікаційними грамотами

échange d' ~ обмін ратифікаційними грамотам

climat *m*, **atmosphère** *f*, **ambiance** *f* атмосфера, обстановка

dans un climat cordial (chaleureux), d'amitié (amical), de compréhension mutuelle, de sincérité в обстановці сердечності, дружби, взаєморозуміння, щирості

identité *f* (**totale, pleine**) **de vues** (повна) єдність поглядів

communiqué *m* **conjoint** спільне комюніке

approche *f* підхід

~ sociologique du problème соціологічний підхід до проблеми

position *f* позиція

prendre ~ pour (contre) висловлюватися, виступати за (проти)

prise *f* **de** ~ вираження свого ставлення (до чогось)

abandonner ses ~ s відмовитись від позиції

attitude *f* ставлення, позиція (по відношенню до чогось)

~ **ferme, résolue** тверда, рішуча позиція

~ **menaçante, hostile** загрозлива, ворожа позиція

~ **bienveillante** сприятливе ставлення

garder son ~ зберігати колишню позицію

adopter, prendre une ~ (**dans une question**) зайняти позицію

~ **à l'égard de qqn, qqch, envers ~qqn, qqch, vis- à-vis de qqn**

ставлення, позиція по відношенню до чогось, до когось

abandonner (renoncer à) son ~ відмовитись від позиції

reconsidérer (modifier) son ~ переглянути, змінити позицію

estimer, être d'avis, considérer que вважати, що

estimer nécessaire que вважати за необхідне, щоб

convenir de + inf.; convenir que; être (se mettre) d'accord pour + inf .

домовитись, дійти згоди, погодитись

être unanimes pour домовитись, погодитись, мати однакові думки

être convaincu que, se déclarer convaincu que бути переконаним,

exprimer sa (ferme) conviction que висловити своє (тверде)

переконання в тому, що

exprimer sa certitude que висловити впевненість, що

souligner, mettre en relief, faire ressortir, mettre l'accent sur, insister sur

підкреслювати

reconnaître la nécessité urgente de визнати нагальну необхідність;

reconnaître important (qu'il est important) визнати конче важливим

villes f jumelées міста-побратими

ТЕМА П'ЯТА

КРАЇНИ, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ, НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

5.1 . TIERS-MONDE: LA CÔTE D'ALERTE

tiers-monde *m* «третій світ», держави, що розвиваються

tiers-mondiste що стосується «третього світу»; той, що проявляє солідарність із державами, які розвиваються; той, що виступає за підтримку «третього світу»

pays en (voie de) développement (PVD) «третій світ», держави, що розвиваються

pays les moins avancés (PMA) найменш розвинуті країни (НРК)

sous-développement *m* слабкий економічний розвиток

sous-développé слаборозвинений

alarme *f* тривога

alarmant тривожний; той, що викликає занепокоєння

côte d'alerte *f* рівень тривоги

famine *f* голод

affamé *m* той, що страждає від голоду

sous-alimentation *f* недоїдання

analphabétisme *m* неграмотність, неписьменність

analphabète неграмотний

alphabétisation *f* ліквідація неграмотності

endettement *m* заборгованість

l' ~ extérieur зовнішня заборгованість

dette *f* борг

la ~ extérieure зовнішній борг

produit *m* продукт, товар

le ~ fini готовий продукт

le ~ semi-fini напівфабрикат

le ~ de base à l'exportation основний експортний товар

le ~ national brut (PNB) валовий національний продукт (ВНП)

le ~ intérieur brut (PIB) валовий внутрішній продукт (ВВП)

les ~s industriels промислові товари

dépenser (dilapider) витрачати,

gaspiller витрачати, розбазарювати

rééquilibrer зрівноважити, привести у відповідність, вирівняти

restructurer перебудувати (структурно)

restructuration *f* структурна перебудова, переорієнтація

exporter експортувати

exportations *f pl vers* експорт в

exportateur *m* експортер

industrie *f* галузь промисловості (промисловість)

désertification *f* спустелення

ressources *f pl minérales* корисні копалини

bénéfices *m pl* прибуток

~ **nets** чистий прибуток

réaliser des ~ отримати прибуток

profit *m* прибуток;

tirer ~ de qqch отримати прибуток з чогось

recevoir le ~, encaisser, empocher des ~s отримувати прибуток

rapporter, donner des profits (bénéfices) приносити прибуток

~ **énormes, exorbitants** величезні прибутки

~ **fabuleux** нечувані, казкові прибутки

domination *f* панування;

chercher à établir (asseoir) sa ~ mondiale (dans le monde) прагнути

завоювати світове панування

soumettre un peuple à sa ~ підкорити народ

suprématie *f* верховенство, вищість, панування

mainmise *f*, **emprise** *f* (**sur**) захоплення чогось, панування над чимось

dépendance *f* залежність

tomber dans (sous) la ~, tomber sous la coupe потрапити в залежність

être dans (sous) la ~, être sous la coupe бути в залежності

partage *m du monde* розподіл світу

un nouveau ~, repartage перерозподіл світу

mandat *m* мандат

pays sous ~ підмандатна територія

pays mandataire держава-мандатарій (що має мандат на)

tutelle *f* опіка

sous ~ підопічний, під опікою

placer sous ~ de передати під опіку

Деякі поняття, що відносяться до географії країни:

terre f ferme суша

а) площа:

la superficie (le territoire) du pays est de ... km²

le pays couvre (occupe) une superficie de ... km²

le pays s'étend sur ... km²

б) загальна характеристика:

le pays insulaire острівна країна

le pays côtier прибережна країна

le pays sans littoral країна, яка не має виходу до моря

в) кордони:

le pays confine à, est limitrophe à, a pour voisins, est entouré de країна межує

з, має кордони з

г) населення:

Le pays compte ... millions d'habitants. В країні нараховується... мільйонів жителів

La population du pays est de ... millions d'habitants. В країні ... мільйонів жителів

N.B. Нерідко площа і населення країни позначаються у французьких текстах однією фразою:

Le pays couvre une superficie de ... km² avec ... millions d'habitants

д) корисні копалини:

Le sous-sol du pays recèle ... Надра країни багаті ...

Le pays est riche en (houille, forêts). Країна багата (вугіллям, лісами).

Le pays dispose d'importantes réserves de (minerai de fer). Країна має великі

запаси (залізної руди).

On y trouve de grandes réserves de ... Тут є великі запаси ...

Le pays est au premier rang dans le monde pour ses réserves de ... За запасами
... країна посідає перше місце в світі.

e) 'виробництво, експорт

Le pays est le principal fournisseur de ... Ця країна є основним
постачальником ...

**Le pays est un producteur important de ... = Le pays occupe une place très
importante dans la production de ...** Країна займає важливе місце по
виробництву ...

**Le pays est le premier producteur de ... = Le pays tient (occupe) le premier rang
pour la production de ...** Країна займає перше місце по виробництву...

**Le pays est le 4e exportateur de (cuivre) dans le monde. = Le pays occupe le 4^e
rang pour l'exportation de (cuivre).** По експорту (міді) країна посідає
четверте місце в світі.

5.2. AFRIQUE HIER ET AUJOURD'HUI

domination *f* панування, гноблення, пригнічення

joug *m* гніт, ярмо

vivre sous le ~ жити під гнітом

mettre sous le ~ підкорити

secouer le ~ скинути ярмо

stagnation *f* стагнація, застій

se dégrader погіршуватись

accentuation *f*, **exacerbation** *f* загострення

auto-suffisance *f* самозабезпечення

~ **alimentaire** *f* самозабезпечення продовольством

hériter успадковувати;

héritage *m* спадщина;

l' ~ **culturel** культурна спадщина;

le lourd ~ du colonialisme тяжка спадщина колоніалізму

héritier *m* спадкоємець

lien *m*, **liaison** *f* зв'язок

établir, assurer les liaisons avec qqn встановити зв'язок з кимось

resserrer les liens (avec) зміцнити зв'язок

couper, rompre les liens перервати зв'язки

rétablir les ~ s відновити зв'язок

essor *m* підйом

favoriser l' ~ , donner l' ~ à qqch сприяти підйому

en plein ~ на підйомі

désagrégation *f* **du système colonial** розпад колоніальної системи

contradictions *f pl* протиріччя

~ **internes** внутрішні протиріччя

~ **irréconciliables, insolubles** непримиренні, нерозв'язні протиріччя ;

éliminer les ~ усунути протиріччя

aggravation *f* (**accentuation** *f*, **exacerbation** *f*) **des ~** загострення протиріч,

також **antagonismes** *m pl*

indépendance *f* незалежність

détruire l' ~ ~ знищити незалежність

accéder à l' ~ ~ домогтися незалежності

accorder, octroyer l' ~ ~ надати незалежність

octroi *m de l' ~* ~ надання незалежності

obtenir l' ~ ~ досягти незалежності

mouvement *m de libération nationale* національно-визвольний рух

libérer, délivrer, affranchir, émanciper звільнити, позбавити

délivrance *f*, **affranchissement** *m*, **émancipation** *f*, звільнення, позбавлення

5.3. AIDER LES PMA

déséquilibre *m* відсутність рівноваги, дисбаланс, розбалансованість

disproportion , диспропорція

disparités *pl f* диспропорція, відмінність, дисбаланс

malnutrition *f* недоїдання

éradiquer викоринювати

créancier *m* кредитор

déforestation *f* вирубка лісів, збезліснення

érosion *f des sols* ерозія ґрунту

désertification *f* спустелювання

matières premières *f pl*, **produits de base** сировина

prix des ~ ціни на сировину

annexe de matières premières сировинний придаток

ressources *f pl naturelles* природні ресурси

multinationale *f* транснаціональна корпорація

régime *m préférentiel* преференційний режим

conditions *f pl de faveur* пільгові умови

clause *f de la nation la plus favorisée* режим найбільшого сприяння

transfert *m de la technologie* передача технологій

aide *f* допомога

accorder son ~ (dans), venir en ~ , prêter, porter Γ ~ надавати допомогу,
допомагати в чомусь;

une ~ désintéressée безкорислива допомога;

також **assistance** *f*

pays *m bénéficiaire de* країна, яка отримує допомогу

pays *m donateur* країна-донор

marchés *m pl d'exportation (débouchés* *m pl)* ринки збуту

marchés d'exportation des capitaux ринки експорту капіталу

écouler збувати

autodétermination *f* самовизначення;

le droit à Γ ~ право на самовизначення

gérer ses propres affaires керувати своїми справами, бути незалежним

droit à l'autonomie право на автономію

droit à disposer (librement) de soi-même право вільно розпоряджатися своєю долею

égal en droit рівний в правах

égalité *f* рівність;

~ **en droit** рівноправність;

sur le pied d`~ на основі рівності (про співпрацю, відносини)

crédits *m pl* кредити

accorder, consentir des ~ надавати кредити

affecter des ~ à направити, виділити кредити на...

contracter, toucher des ~ отримати кредити

~ **à long temps** довгострокові кредити

~ **à moyen temps** середньострокові кредити

~ **à court temps** короткострокові кредити

contrôle *m* контроль

~ **des prix** контроль над цінами

exercer un ~ sur здійснювати контроль над

soumettre au (placer sous) ~ взяти під контроль

établir un ~ sur встановити контроль над.

pâturage *m* пасовище

terres *f pl* **arables** орні землі, рілля

~ **en jachère** землі під паром, землі сівозміни

~ **cultivées** оброблювані землі.

pêcherie *f* рибний промисел.

prise *f* **en mer** морське рибальство;

~ **en eau douce** річкове рибальство

cheptel *m* поголів'я

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

6.1. *LES DÉFIS DE L'ENVIRONNEMENT*

environnement *m* довкілля

protection de l'~ охорона навколишнього середовища

écologie *f* екологія

écologique екологічний

écologiste *m* захисник навколишнього середовища

mouvement écologiste рух на захист навколишнього середовища,
«зелені»

croissance *f* зростання

la ~ économique, démographique економічне, демографічне, зростання

~ zéro нульове зростання

ressources *f pl* ресурси

les ~ matérielles, naturelles матеріальні, природні ресурси

les ~ renouvelables, non-renouvelables поновлювані, непоновлювані
ресурси

les ~ en main d'œuvre трудові ресурси

énergie *f* енергія

source *f d'*~ джерело енергії

l' ~ nucléaire, solaire, éolienne, géothermique, marémotrice, de biomasse

енергія ядерна, сонячна, вітряна, приливів і відливів, біомаси

informatique *f* інформатика

robotique *f* робототехніка

pollution *f* забруднення (середовища)

polluer забруднювати

polluant *m* забруднювач (речовина)

pollueur *m* забруднювач (особа, підприємство тощо);

principe «le pollueur paye» принцип «забруднювач платить»

couche *f* d'ozone озоновий шар

pluies *f pl* acides кислотні дощі

effet *m* de serre парниковий ефект

centrale *f* (électrique) електростанція

la ~ atomique, thermique, hydroélectrique атомна, тепла
електростанція, гідроелектростанція

équipement (s) *m* обладнання

le vieillissement, l'obsolescence de l'~ старіння, зношеність, обладнання

l'endurance, la longévité de l'~ довговічність обладнання

la durée de vie, durée de service de l'~ термін служби обладнання

l'~ - vétuste, obsolète застаріле обладнання

combustible *m* паливо;

le ~ solide, liquide, minéral (fossile), gazeux тверде, рідке, мінеральне
(копалина), газоподібне паливо

carburant *m* пальне

6.2. ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ І СУЧАСНИЙ СВІТ.

MOSAÏQUE ÉCOLOGIQUE

appréciation *f* оцінка

estimations *f pl* оцінки, прогнози

selon les ~s за оцінками, за прогнозами

usine *f* завод

l'~ d'incinération завод, що спалює відходи від виробництва

déchets *m pl* відходи

les ~ ménagers, radioactifs, industriels побутові, радіоактивні, промислові
відходи

émission *f*, rejet *m* викид

émissions (matières, substances) nocives шкідливі викиди (речовини)

natalité *f* народжуваність

le taux de ~ рівень народжуваності

l'accroissement de la natalité приріст населення

agglomération f, conurbation f, mégalopolis (mégapolis, mégapole, mégalopole)

велика міська агломерація

approche f підхід

une ~ intégrée комплексний підхід

interaction f взаємодія

interactivité f інтерактивність, взаємовплив

épuisement m виснаження

l' ~ des ressources виснаження ресурсів

expert m експерт

expertiser проводити огляд, експертизу

expertise f експертиза

décharge f звалище

la ~ publique звалище відходів

démolition f автомобільне звалище,

à la démolition!, à la casse! на звалище! на злам!

échappement m вихлоп

gaz d' ~ вихлопні гази

le pot d' ~ глушник (автомобіля)

6.3. LE PUZZLE ÉCOLOGISTE

qualité f de la vie якість життя

niveau m de vie рівень життя

espace m простір (зона)

l' ~ vert зелена зона

recycler повторно використовувати;

se recycler перекваліфікуватися

recyclage m рециркуляція

le ~ des déchets рециркуляція відходів

cycle *m* цикл

le ~ fermé замкнутий, безвідходний цикл

cancérigène, cancérogène канцерогенний

réchauffement *m* потепління

matériel *m* обладнання, техніка

appareils *m pl* **ménagers** побутова техніка

feuillus *m pl* листові дерева

conifères *m pl* хвойні дерева

atteint, touché постраждалий, зачеплений, пошкоджений

sensibiliser qqn à qqch привертати увагу когось до чогось

rayonnement *m* **ultraviolet** ультрафіолетове випромінювання

6.4. SAUVER LA PLANÈTE

échouage *m* аварія (судна), крушіння

naufnage *m* корабельна аварія (крушіння корабля)

sous-système *m* підсистема

écosystème *m* екосистема

action *f* **antropique** людська діяльність (антропогенний вплив)

pénurie *f* нестача

gaz *m* **carbonique** вуглекислий газ

pavillon *m* **de complaisance** зручний прапор

marré *f* **noir** нафтова пляма, забруднення нафтовою продукцією

décharge *f* звалище

déchets *m* **toxiques** токсичні відходи

ТЕМА СЬОМА

КОНГРЕС, КОНФЕРЕНЦІЯ, МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ

7.1. L'ONU

Assemblée f Générale de l'ONU Генеральна Асамблея ООН

Conseil m de Sécurité Рада Безпеки

Conseil Economique et Social Економічна і соціальна рада

Conseil de Tutelle Рада з опіки

Cour f Internationale de Justice Міжнародний Суд

organe m principal (subsidaire) головний (допоміжний) орган

Charte f статут, хартія

~ **de l'ONU** Статут ООН

résolution f резолюція

mettre au point, elaborer une ~ розробити резолюцію,

proposer une ~ внести резолюцію,

adopter une ~ прийняти резолюцію;

також **motion f**

amendement m поправка;

apporter (proposer) un ~ внести поправку

accepter un ~ внести, прийняти поправку

pousser un ~ відхилити поправку

voter голосувати

procéder au vote приступити до голосування

mettre aux voix поставити на голосування

il en est ainsi décidé рішення приймається, прийнято

un vote unanime intervient (рішення) приймається одногосно

voter à l'unanimité одногосно, одностайно проголосувати

adopté par 10 voix contre 8 avec 3 abstentions прийнято 10 голосами, проти 8,

ще 3 утримались

ordre *m du jour* порядок денний

l' ~ comporte (comprend) les points (les questions) suivant(e)s порядок денний містить наступні пункти (питання)

adopter l' ~ затвердити, прийняти порядок денний

inscrire (porter) une question à l' ~ внести, включити питання до порядку денного

fonction *f* функція, службовий обов'язок

confier les ~ s à qqn покласти обов'язок на когось

remplir les ~ s виконувати, нести функції

entrer en ~s вступити на посаду, приступити до виконання функцій

assumer les ~ s брати на себе функції

cumuler des ~ s займати кілька посад

relever, suspendre qqn de ses ~ s звільнити від займаної посади

conférer des ~s à qqn наділити когось повноваженнями.

attributions *f pl* функції, службові обов'язки

7.2. COMMENT L'ONU FONCTIONNE

agence *f* агентство, установа, агенція, заклад

~s spécialisées de l'ONU спеціалізовані установи ООН

statut *m* статут; ***pl*** статут

le ~ de la Cour Internationale de Justice Статут Міжнародного Суду,

les ~s du parti статут партії

Commission *f* комісія, але

Première ..., Sixième ~ de l'Assemblée Générale Перший..., Шостий комітет Генеральної Асамблеї

la ~ du droit international Комісія з міжнародного права

la ~ des droits de l'homme Комісія з прав людини

sous-commission *f* підкомісія, підкомітет

office *m* відділення, управління, бюро

КОРОТКИЙ ГЛОСАРИЙ ОРГАНІВ І СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ

УСТАНОВ ООН

A.I.D. (I.D.A). Association internationale de développement (International Development Association)

Міжнародна асоціація розвитку (МАР)

A.I.E.A. (I.A.E.A.). Agence internationale de l'énergie atomique (International Atomic Energy Agency)

Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ)

B.I.R.D. (I.B.R.D.). Banque internationale pour la reconstruction et le développement (International Bank for Reconstruction and Development) ou Banque mondiale (World Bank)

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) або Всесвітній банк

C.N.U.C.E.D. (UNCTAD). Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement (United Nations Conférence on Trade and Development)

Конференція Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД)

F.A.O. Organisation pour l'alimentation et l'agriculture (Food and Agriculture Organization)

Продовольча і сільськогосподарська організація ООН (ФАО)

F.M.I. (I.M.F.). Fonds monétaire international (International Monetary Fund)

Міжнародний валютний фонд (МВФ)

G.A.T.T. General Agreement on Tariffs and Trade (Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce)

Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ)

H.C.R. (U.N.H.C.R.). Haut-Commissariat des Nations Unies pour les réfugiés (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees)

Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (УВКБ ООН)

O.A.C.I. (I.C.A.O.). Organisation de l'aviation civile internationale (International Civil Aviation Organization)

Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО)

O.I.T. (I.L.O.) Organisation internationale du travail (International Labour Organization)

Міжнародна організація праці (МОП)

O.M.I. (I.M.O.). Organisation maritime internationale (International Maritime Organization)

Міжнародна морська організація (ІМО)

O.M.M. (W.M.O.). Organisation météorologique mondiale (World Meteorological Organization)

Всесвітня метеорологічна організація (ВМО)

O.M.P.I. (W.I.P.O.). Organisation mondiale de la propriété intellectuelle (World Intellectual Property Organization)

Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ)

O.M.S. (W.H.O.). Organisation mondiale de la santé (World Health Organization)

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ)

O.N.U.D.I. (U.N.I.D.O) Organisation des Nations Unies pour le développement industriel (United Nations Industrial Development Organization)

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО)

P.N.U.D. (U.N.D.P.). Programme des Nations Unies pour le développement (United Nations Development Programme)

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН)

S.F.I. (E.F.C.). Société financière internationale (International Finance Corporation)

Міжнародна фінансова корпорація (МФК)

P.N.U.E. (U. N. E.P.). Programme des Nations Unies pour l'environnement (United Nations Environmental Programme)

Програма Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП)

U.I.T. (I.T.U.). Union internationale des télécommunications (International Telecommunication Union)

Міжнародний союз електрозв'язку (МСЕ)

U.N.E S.C.O. Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization)

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО)

U.N.I.C.E.F (F. 1. S. E.). Fonds international pour la sécurité de l'enfance (United Nations International Children's Emergency Fund)

Дитячий фонд Організації Об'єднаних Націй (ЮНЕСКО)

U.P.U Union postale universelle (Universal Postal Union)

Всесвітній поштовий союз (ВПС)

П р и м і т к а. Для зручності розшифровки скорочень назви органів і установ наводяться також і англійською мовою.

7.3. DÉROULEMENT DE LA CONFÉRENCE, DU CONGRÈS

séance *f* засідання

~ **d'ouverture (de clôture)** перше (заключне) засідання

~ **plénière** пленарне засідання

ouvrir la ~ відкрити засідання

déclarer la ~ ouverte оголосити засідання відкритим

lever (suspendre) la закрити (перервати) засідання

annoncer une suspension de ~ de ... minutes оголосити перерву (в засіданні) на ... хвилин

la ~ reprend засідання відновлюється

la ~ s'achève sur l'intervention de N. (intervention de N. achève la ~)
виступом Н. засідання закінчується

la ~ du matin (du jour, de l'après-midi, du soir, de nuit) ранкове (денне, вечірне) засідання

tenir une ~ проводити засідання

~ **publique (à huis clos)** відкрите (закрите) засідання

la ~ est placée sous la présidence de N. засідання проходить під головуванням Н.

le congrès aborde l'examen de la question de ... з'їзд (конгрес) приступив до

розгляду питання про...

le congrès renvoie le projet à l'examen de la commission з'їзд відсилає проект на розгляд комісії

le congrès passe à l'examen du point deux de l'ordre du jour з'їзд приступає до розгляду другого пункту порядку денного

le congrès se lève pour honorer la mémoire de ... делегати з'їзду встають, щоб вшанувати пам'ять

problème *m* питання, проблема

aborder un ~ підійти (приступити) до розгляду питання

manière d'aborder une attitude envers un ~ підхід до питання

espoir *m* надія, сподівання

donner l'espérance (l'espoir) дати надію

nourrir l' ~ плекати надію

se flatter d'un ~ лестити себе надією

mettre son ~ dans qqch, en qqn покладати надії на щось, на когось

espoir *m* надія

tromper, frustrer l'espoir не справдити надії

être le dernier espoir de qqn бути останньою надією когось

dans l'~ de в надії на ...

7.4. RÉSOLUTIONS DE LA SESSION DE L'ASSEMBLÉE GÉNÉRALE. ÉCHOS DU CONGRÈS

1. Формулювання в офіційних документах

A. У преамбулі

ayant à l'esprit з огляду на,

ayant examiné розглянувши

conscient(e) de, que визнаючи, усвідомлюючи щось, віддаючи собі звіт в тому, що

considérant que вважаючи, враховуючи

convaincu (e) переконаний(а),
encouragé (e) натхненний(а)
estimant - вважаючи
gravement préoccupé (e) серйозно стурбований(а)
guidé(e) керуючись
notant, prenant note de беручи до уваги, відзначаючи
notant également - приймаючи також до відома
profondément alarmé(e) глибоко стурбований(а), серйозно стурбований(а)
prenant acte de беручи до уваги
rappelant - нагадуючи, посилаючись
rappelant également нагадуючи, посилаючись
також: **rappelant en outre** нагадуючи, посилаючись далі
réaffirmant que підтверджуючи
résolu(e) сповнений(а) рішучості
tenant compte de враховуючи

Б. У резолютивній частині

approuve - схвалює
décide – постановляє
demande просить
engage - закликає
exhorte (настійно) закликає
fait sienne (une recommandation) схвалює (рекомендацію)
se félicite de вітає, висловлює задоволення
invite - закликає, пропонує
prend acte avec satisfaction із задоволенням приймає до відома
prie instamment наполегливо просить
réaffirme sa conviction підтверджує свою переконаність
réitère l'appel - знову закликає
remercie - висловлює свою вдячність

parti *m* партія

~ **de masse** масова партія

~ **au pouvoir** правляча партія

créer, fonder, constituer un ~ створити, заснувати, утворити партію

interdire un ~ заборонити партію

dissoudre un ~ заборонити, розпустити партію

admettre au ~ прийняти в партію

appartenance f au ~ членство, перебування в партії, партійна
приналежність

assemblée f зібрання, асамблея, збори

~ **générale** загальні збори

Assemblée Générale Генеральна Асамблея ООН

réunion f зібрання, збори

nommer un bureau обирати президію, бюро

cellule f, organisation f de base ланка, низова, первинна організація

discours m промова

~ **d'ouverture, d'inauguration** вступна промова, промова при відкритті
з'їзду

~ **de clôture** заключна промова, промова на заключному засіданні

~ **de salutation** вітальна промова

intervention f виступ

rapport m доповідь

~ **d'activité** звітна доповідь;

~ **politique** політична доповідь, доповідь про політичну ситуацію

faire, présenter un ~ sur виступити з доповіддю про

entendre, discuter un ~ заслухати, обговорити доповідь

action f дії, робота, боротьба

~ **de masse** масові виступи, дії

mener, conduire, poursuivre une ~ вести боротьбу, роботу

organiser une ~ pour (contre) організувати виступи за (проти)

intensifier l' ~ ~ посилити роботу, боротьбу

activité f діяльність

orienter l' ~ vers qqch спрямовувати діяльність на щось

développer une ~ intense, déployer une grande ~ розгорнути активну діяльність

adhérer au parti вступити в партію

adhérant, membre d'un parti член партії

adhésion f вступ у партію

recruter, gagner de nouveaux adhérents приймати нових членів

recrutement m прийом нових членів

sympathisant m співчуваючий

unité f d'action єдність дій

intervenir, prendre la parole dans le débat sur une question виступити в дебатах з якогось питання

prendre la parole au congrès виступити на з'їзді

passer la parole à qqn надати слово комусь

monter à la tribune піднятися на трибуну

parler à la tribune виступати, говорити з трибуни

lire un message, donner lecture, donner connaissance d'un message зачитати послання

discussion f дискусія, дебати

~ **générale (de principe)** загальна дискусія (з принципових питань)

la ~ s'ouvre, se poursuit дискусія відкривається, продовжується;

la ~ s'engage autour de зав'язується дискусія щодо...

débat m дискусія

les ~ se portent sur йдуть дебати **щодо** питання

la question a fait l'objet de grands ~ питання викликало жваві дебати

prendre la parole au cours des ~ виступати у дебатах

le ~ sur le rapport, la discussion du (sur le) rapport дебати по доповіді,

обговорення доповіді

applaudissements *m pl* оплески

~ **vifs, enthousiastes, vigoureux, (prolongés)** бурхливі (тривалі) оплески

les ~ éclatent (retentissent) лунають оплески;

les ~ coupent, accueillent ces paroles ці слова перериваються оплесками

travail *m d'organisation (d'explication, d'éclaircissement)* організаційна

(роз'яснювальна) робота;

mener, effectuer le ~ вести роботу

effectifs *m pl du parti* численність членів партії

siège *m central du parti* місцезнаходження центральних органів партії

propager пропагувати, розповсюджувати, поширювати ;

propagande *f* пропаганда,

une ~ intense активна пропаганда

faire de la ~ pour (en faveur de) qqch вести пропаганду на користь

чогось

faire une large ~ вести широку пропаганду

l'organisation compte dans ses rangs у рядах організації налічується

compte rendu *m* звіт

cotisations *f pl* членські внески

acquitter, verser, payer ses (les) cotisations, сплачувати членські внески

s'acquitter de ses cotisations сплачувати членські внески

carte *f (du parti)* партійний білет / квиток

échelon *m* ланка, рівень, ешелон

à tous les ~s на всіх рівнях, по всіх інстанціях

mandat *m* мандат, повноваження

mandant *m* що надає повноваження, виборець

mandataire *m* уповноважений

militant *m* активіст, партійний працівник

militer вести роботу (в організації)

programme *m* програма

élaborer, dresser un ~ виробити програму

adopter un ~ прийняти (на з'їзді) програму

appliquer, suivre un ~ виконувати програму

responsable *m* відповідальний працівник, керівник

congrès *m* з'їзд, конгрес

~ **ordinaire (extraordinaire)** черговий (позачерговий) з'їзд

convoquer, réunir le ~ скликати з'їзд

ouvrir, inaugurer le ~ відкрити, оголосити з'їзд відкритим

clôre (clôturer le ~, déclarer clos les travaux du ~) закрити з'їзд

clôture du ~ завершення, закриття з'їзду

le ~ se réunit le ... à ... (se déroulera du ... au ... ; se tient à ...)

з'їзд збирається (дата) в..., відбудеться з... по..., буде проводитись в ...);

le ~ commence (termine) ses travaux з'їзд починає (закінчує) свою роботу)

au terme de ses travaux le ~ по закінченні своєї роботи (закінчуючи свою роботу), з'їзд

préparatifs du (pour le) ~ підготовка до з'їзду

congressiste *m*, participant *m* au ~ учасник з'їзду

présider le ~,

assurer la présidence du ~ головувати на з'їзді

assistance *f* присутні на з'їзді

ТЕМА ВОСЬМА

ФРАНЦІЯ: ЕКОНОМІКА І СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ

8.1. *INDUSTRIE: LE GRAND DÉFI*

moyens *m pl*, instruments de production засоби, знаряддя виробництва

biens *m pl* de production предмети, товари виробництва

~ **d'équipement** обладнання

~ **de consommation** предмети споживання

articles *m pl* de large consommation (de consommation courante), «grand

public» предмети широкого вжитку

expansion *f* розширення виробництва

récession *f* спад виробництва застій

reprise *f* пожвавлення, новий підйом

revenu *m* national національний дохід

produit *m* national brut (PNB) валовий національний продукт (ВНП)

produit *m* intérieur brut (PIB) валовий внутрішній продукт (ВВП)

profit *m*, marge *f* прибуток

disponibilités *f pl* вільні кошти

prix *m* (cours *m*) ціна

hausse des ~ de ...% (sur) підвищення цін на .. % (на)

baisse des ~ de зниження цін на

montée (en flèche) des ~ (різке) підвищення цін

les ~ montent, ціни зростають

bloquer les ~ блокувати ціни

à (bas) ~ за (низькою) ціною

~ de revient собівартість

~ d'achat заготовительна, закупівельна ціна

~ compétitif конкурентоспроможна ціна

à vil ~ за низькою ціною (за безцінь),

réduire (diminuer, rabattre), baisser les ~ знижувати ціни,

élever (augmenter, majorer, hausser) les ~ підвищувати ціни

budget *m* бюджет

année f budgétaire, exercice *m* бюджетний рік

recettes, rentrées *f pl* бюджетні надходження, збори,

dépenses, charges *f pl* витрати, видатки

trésor *m* (**public**) (державна) скарбниця

8.2. EMPLOI ET SALAIRE

main-d'œuvre *f* робоча сила

carence f (pénurie) de la ~ нестача робочої сили

employer qqn використовувати (робочу силу), наймати

l'usine emploi 10 mille travailleurs на заводі працюють 10 тисяч працівників

plein-emploi *m* повна зайнятість

sous-emploi *m* неповна зайнятість

embaucher un ouvrier приймати на роботу робочого

embauche *f* наймання на роботу

demande *f d'emploi* запропонування робочої сили, пошуки роботи

offre *f d'emploi* попит на робочу силу, наймання

demandeur *m d'emploi* особа, що шукає роботу

licencier, mettre à pied звільнити

chômage *m partiel* часткове безробіття

chômeur *m inscrit* зареєстрований безробітний

allocation *f, indemnité f de chômage* допомога по безробіттю

précaire *m* що працює тимчасово; що працює на непостійній роботі

contractuel *m* що працює за договором

intérimaire *m* заступник, тимчасовий працівник

apprenti *m* учень (в ремеслі)

rémunération *f, rétribution f du travail* винагорода за працю

salaire *m* зарплата

~ **de base (réel)** основна (реальна) зарплата

~ **légal, nominal** номінальна зарплата

ajuster les ~ s врегулювати зарплату

augmenter, majorer le ~ збільшити зарплату

diminuer, réduire le ~ скоротити зарплату

bloquer le ~ блокувати зарплату

hiérarchie f des ~s шкала зарплати

prélèvements *m sur le ~* відрахування зі зарплати

arracher une augmentation du ~ домогтися підвищення зарплати

consentir, concéder une augmentation de ~ піти (погодитись) на збільшення зарплати

être payé à bas prix отримувати низьку зарплату

appointements *m pl* платня, зарплата (службовців) ;

traitement *m* платня, оклад

prime *f* **à la production, au rendement** надбавка за підвищення продуктивності праці, за вироблення

~s de fin d'année щорічні премії

minimum *m vital* прожитковий мінімум,

salaire minimum мінімальна зарплата

8.3. SITUATION SOCIALE

classe *f* клас

~ **au pouvoir** правлячий клас

~ **s moyennes** середній клас

lutte *f* **de** ~s класова боротьба

rapports *m pl* **de** ~s класові відносини

impôt *m* податок

~ **sur le revenu** податок на прибуток

~ **sur le chiffre d'affaires** податок з **оберту**

frapper, charger, grever **d'~s** обкладати податком

exempter, exonérer **des** ~s звільнити від податків

supprimer (diminuer, alléger, dégrever) **les** ~s відмінити (зменшити)

податки

prélever, percevoir **les** ~s **sur** стягувати податки з

mettre un ~ sur qqch, imposer обкласти щось податком

charge f fiscale податковий тягар, податки

contribuable m платник податків

fiscalité f оподаткування, податкова система

rentrées f pl d'-s податкові надходження;

sécurité f sociale соціальне забезпечення

assurances f pl sociales соціальне страхування

assurance f maladie страхування по хворобі

pension f (de) vieillesse пенсія за віком

pension d'invalidité пенсія по інвалідності

retraite f пенсія (тим, що пішли у відставку);

à la ~ на пенсії, у відставці

prestations f pl, allocation f грошова допомога (виплати)

prestations f pl familiales допомога (виплати) на сім'ю

prestations accident de travail допомоги при нещасному випадку на виробництві

allocations f pl chômage (maladie, vieillesse) допомога по безробіттю (хворобі, старості)

accorder (supprimer) une allocation, une pension призначити (зняти) допомогу, пенсію

familles f pl économiquement faibles малоозабезпечені сім'ї

œuvres f pl sociales соціальні потреби, (соціальна) допомога

congés m pl payés оплачувані відпустки

par habitant, par tête d'habitant на душу населення

en moyenne в середньому

8.4. *L'EUROPE EN MOUVEMENT*

conditions *f pl* de vie життєві умови

coût *m* de la vie вартість життя

aggravation *f* de la misère зростання бідності

dégradation *f* des conditions de vie погіршення умов життя

pouvoir *m* d'achat купівельна спроможність

rattrapage *m* des prix, des salaires вирівнювання цін, заробітної плати
відповідно до вартості життя

productivité *f* продуктивність праці

nouveaux pays industriels нові розвинені країни

balance *f* баланс, сальдо

la ~ commerciale торговий баланс;

la ~ du commerce extérieur зовнішньоторговельний баланс

compétitivité *f* конкурентоспроможність

revendication *f* вимога

déposer les ~s (à la direction) висунути вимоги (адміністрації)

faire triompher, faire aboutir les -s домогтися задоволення вимог

action *f*, lutte *f* revendicative боротьба за задоволення вимог

grève *f* страйк

~ générale загальний страйк;

faire ~ страйкувати

faire la ~ de la faim оголосити голодування

se mettre en ~ застрайкувати, почати страйк

mener la ~ керувати страйком

~ **sur le tas** страйк з виходом на робочі місця, «італійський страйк»

~ **du zèle** страйк старанності

piquet m de ~ страйковий пікет

~ **perlée** припинення роботи на окремих ділянках

~ **surprise** раптовий страйк;

~ **tournante** страйк, що переміщується;

comité m de ~ страйковий комітет

gréviste m страйкар

arrêt m du travail de ... heures припинення роботи на ... годин

débrayage m припинення роботи, короткочасний страйк

débrayer припинити роботу (на певний час)

syndicat m профспілка;

syndiqué m член профспілки;

centrale f syndicale профспілкове об'єднання

le problème reste entier питання ще не вирішене

8.4. **FONCTIONNEMENT DES INSTITUTIONS**

pouvoir m влада

~ **d'Etat** державна влада

~s **publics** органи державної влади

division f des ~s розподіл влади

~ **législatif, exécutif, judiciaire** законодавча, виконавча, судова влада

investir du ~ наділити владою

arriver, parvenir, accéder au ~ прийти до влади

être au ~ бути при владі

transmettre le ~ à qqn передати комусь владу

exercer le ~ здійснювати владу

remettre le ~ entre les mains de qqn передати владу в чийсь руки

pouvoirs *m pl* повноваження

déléguer ses ~ à qqn передати повноваження комусь

excéder, outrepasser ses ~ перевищити повноваження

être le fondé de ~ de qqn бути уповноваженим

expiration des ~s закінчення повноважень

constitution *f* конституція

projet m de ~ (projet constitutionnel) проєкт конституції,

observer, appliquer la ~ дотримуватися конституції

selon, d'après, en vertu de, aux termes de (la loi, la constitution) згідно, в силу (закону), згідно з конституцією

en vigueur чинний, діючий (про закон, конституції, договори тощо)

entrer ~ вступати в силу

faire entrer ~ вводити в дію

pays m de séjour країна перебування

ressort m, compétence f сфера/зона відповідальності, компетенція

être du ressort, de compétence de підлягати, бути в (сфері/зоні) відповідальності, компетенції когось

en dernier ressort в останній інстанції, в останню чергу

loi *f* закон

projet m de ~ законопроект (*вноситься урядом*)

proposition f de ~ законопроект (*вноситься депутатами*)

déposer un projet de ~ внести законопроект

dépôt m d'un projet de ~ внесення законопроекту

voter, adopter une ~ прийняти закон

rejeter, repousser un projet de ~ не приймати (відхилити) законопроект

retirer un projet de ~ відкликати законопроект

appliquer, exécuter une ~ виконувати закон

respecter observer, suivre la ~ дотримуватися закону

avoir force de ~ мати силу закону

promulguer une ~ опублікувати, оприлюднити закон

proroger une ~ продовжити дію закону

abroger une ~ скасувати закон

déroger à la ~, violer la ~ порушувати закон

décret-loi декрет-закон,

loi-cadre «рамковий закон», основи законодавства (з якогось питання) ; закон, що встановлює основні принципи чогось

arrêté *m* постанова

ordonnance *f* указ

communautaire *adj* який відноситься до Європейської спільноти

8.5. FRANCE: RÉGIME POLITIQUE

droit *m* право

~ **d'asile** право притулку

~ **d'auteur** авторське право

~ **des brevets d'invention** патентне право

~ **commun** загальне (загальнокримінальне) право

~ **coutumier** звичаєве право

~ **écrit** писане право

~ **des gens (international)** міжнародне право

~ **interne** внутрішнє (внутрішньодержавне) право

~ **pécuniaire** майнове право

~ **pénal** кримінальне право

~ **de pourvoi en cassation** право оскарження в касаційному порядку

~ **de procédure civile** цивільне процесуальне право

~ **public** публічне право

~ **de recours (de porter plainte)** право на оскарження;

- ~ **au repos** право на відпочинок
- ~ **à la santé** на охорону здоров'я
- ~ **à la sécurité sociale** право на соціальне забезпечення
- ~ **au travail** право на працю
- ~ **de vote** право голосу, виборче право
- accorder, octroyer un ~** надавати право
- exercer son ~** здійснювати право
- jouir, bénéficier du ~** користуватися правом

droits *m pl* права,

- ~ **civils** громадянські права
- ~ **culturels** культурні права
- ~ **économiques** економічні права
- ~ **individuels** особисті права
- ~ **de la personne** права особи
- ~ **politiques** політичні права
- ~ **sociaux** соціальні права,
- accorder un ~** надати право
- fouler aux pieds les ~s** зневажати, нехтувати правами
- priver des ~s** позбавляти прав
- violier les ~s** порушувати права
- de (plein) droit** по праву

liberté *f* свобода

- ~s **civiles, publiques** громадянські свободи
- ~ **de conscience** свобода совісті, віросповідання
- ~ **individuelle** свобода особистості
- ~ **de manifestation** свобода маніфестацій, демонстрацій
- ~ **de parole** свобода слова
- ~ **de pensée (d'expression)** свобода думки, (свобода висловлення своєї думки, право на вільне вираження своїх поглядів)
- ~ **de réunion** свобода зібрань

judge *m* суддя

~ **des mineurs** суддя у справах неповнолітніх

~ **d'instruction** слідчий суддя (слідчий)

~ **pénal** суддя у кримінальних справах

~ **des référés** суддя, що виносить рішення в терміновому порядку

~ **unique** одноосібний суддя

La Convention européenne des droits de l'homme Європейська конвенція про захист прав людини

requête *f* скарга

~ **recevable** прийнятна скарга

~ **individuelle** індивідуальна скарга

recours *m* оскарження, клопотання

susceptible de ~ який може бути оскарженим

sans ~ який не підлягає оскарженню

affaire *f* **pendante** справа, що розглядається (певним органом)

asile *m* притулок

~ **politique** політичний притулок

demandeur *m* **d'**~ особа, що просить притулку

référendum *m*, **consultation populaire (nationale)** референдум, всенародне опитування

8.6. **ÉLECTIONS. RÉGIME ÉLECTORAL**

procédure *f* **de vote** порядок голосування

mode *m* **de scrutin**, **mode d'élections**, **régime électoral** порядок виборів

urne *f* **électorale** виборча урна

aller aux ~s голосувати

scrutin *m* подача голосів (голосування)

ouvrir le ~ почати голосування,

fermer ~, **clôre le** ~ закінчити голосування

~ **d'arrondissement** подача голосів по округах

~ **uninominal (individuel)** голосування по кожній кандидатурі
(окремо)

~ **de liste** голосування за списком

vote *m* au ~ public відкрите голосування

vote par appel nominal поіменне голосування

~ **secret** тайне голосування

premier tour du ~ перший тур голосування

~ **de ballottage** перебалотування

commission *f* du ~ лічильна комісія

scrutateur *m* член лічильної комісії

dépouillement *m* (du scrutin) визначення результатів голосування, підрахунок
ГОЛОСІВ

dépouiller le scrutin (les voix) робити підрахунок голосів

procès-verbal *m* du dépouillement протокол засідання лічильної комісії

statistiques *f pl* officielles des voix офіційні дані про результати голосування

résultats *m pl* (chiffres) électoraux результати голосування;

~ **partiels** часткові результати

~ **provisoires** попередні результати

~ **définitifs** остаточні результати

nombre *m* число, кількість

~ **des inscrits (des électeurs inscrits, des enregistrés)** число виборців, які
перебувають у списках

~ **des votants** число виборців, які отримали виборчі бюлетені

~ **des voix exprimées (des suffrages exprimés)** число виборців, які
взяли участь у голосуванні; число поданих голосів

~ **des bulletins nuls, invalidés, blancs** кількість недійсних бюлетенів

~ **des suffrages valablement exprimés** кількість дійсних бюлетенів

~ **des sièges à pourvoir** кількість (депутатських) місць

~ **des abstentions** число тих, хто утримався від голосування

les gains *m pl* de... se chiffrent à кількість голосів, поданих за...,

збільшилася на

pertes *f pl* втрата голосів

recul *m* невдача на виборах; втрата голосів або місць

progression *f* успіх на виборах

électorat *m* виборчий корпус, електорат

corps *m* (**collège**) **électoral** виборчий корпус, виборча колегія

électeur *m* виборець

exercice *m* **du droit de vote** здійснення виборчого права

droit d'élire право обирати

droit d'être élu, éligibilité *f* право бути обраним

éligible той, хто має право бути обраним

cens *m* **électoral (de fortune, d'instruction, de résidence)** виборчий ценз

(майновий, освітній, осілості)

procéder à une élection вибирати, приступати до обрання, до виборів

(in)valider une élection (не) затвердити обрання

réélection *f* переобрання, перевибори

élections *f pl* вибори

~ **législatives, parlementaires** парламентські вибори

~ **cantoniales (communales, municipales)** кантональні (комунальні, муніципальні) вибори

~ **partielles (anticipées)** часткові (дострокові) вибори

~ **présidentielles** президентські вибори

~ **à représentation proportionnelle** вибори за пропорційною системою

suffrage *m* виборче право, виборчий голос

~ **universel, direct et égal, au scrutin secret** загальне пряме і рівне виборче право при таємному голосуванні

~ **restreint** обмежувальне виборче право

~ **à plusieurs degrés** багатоступеневе голосування

~ **inégal** нерівне виборче право

réunir, recueillir, obtenir, totaliser les ~ s (voix) зібрати, отримати голоси

vote *m* голосування

~ **affirmatif (néгатif)** голосування за (проти)

~ **public** відкрите голосування

~ **nominatif, ~ par appel nominal** поіменне голосування

émettre un ~ голосувати,

soumettre au ~, mettre aux voix поставити на голосування

motiver son ~ виступати щодо мотивів голосування

annuler un ~ визнати голосування недійсним

procédure f de ~ порядок голосування

un ~ intervient sur проводиться голосування з питання про

voter голосувати

~ **pour (contre) qqn, qqch** голосувати за (проти) когось, чогось

~ **une loi** прийняти закон шляхом голосування

~ **à droite / à gauche** голосувати за правих / за лівих

~ **par bulletins** голосувати шляхом подачі бюлетенів

~ **par boules (blanches ou noires)** голосувати кулями (білими або чорними)

~ **à main levée** голосувати підняттям руки

~ **par assis et levé** голосувати шляхом вставання з місця

voix *f* голос

~ **consultative** дорадчий голос

~ **délibérative** вирішальний голос

pourcentage m des ~ розподіл голосів у процентному відношенні

incapacité *f* недієздатність, неправоздатність

8.8. **ÉLECTIONS, RÉGIME DES PARTIS**

préparation *f* des élections підготовка до виборів

campagne *f* électorale передвиборча кампанія

programme *m* électoral виборча програма

liste *f* список кандидатів

~ **électorale**, ~ **des électeurs** список виборців

~ **commune** єдиний список

présenter la ~ виставити список кандидатів

dresser des ~s скласти списки

établir des ~s скласти списки

inscription *f* **sur les** ~s внесення у списки (виборців)

révision *f* **des** ~s **électorales** перевірка списків виборців

radiation *f* **des** ~s **electorales** виключення зі списків

circonscription *f* **électorale** виборчий округ

bureau *m* **de vote** виборча дільниця

permanence *f* **électorale** виборча дільниця, місце голосування

bulletin *m* **de vote** бюлетень для голосування

multipartisme, pluripartisme *m* багатопартійність, багатопартійна система

bipartisme *m* двопартійність, двопартійна система

biparti, bipartite двопартійний

groupement *m*, **formation** *f* (політична) група, угруповання, партія

la gauche *f* ліві, ліві сили, ліві партії

la droite *f* праві, праві сили, праві партії

parti *m* **de gauche** ліва партія

parti *m* **de droite** права партія

poussée *f* **à gauche, à droite** зсув вліво, вправо

sans étiquette безпартійний

ouverture *f* відкритість

minorité *f* меншість

majorité *f* більшість

~ **relative** відносна більшість

~ **absolue** абсолютна більшість

~ **écrasante** переважна більшість,

obtenir la ~ отримати більшість

groupe *m* parlementaire парламентська група, фракція

législature *f* легіслатура, скликання палати (після виборів)

investiture *f* інвеститура, право формувати уряд

poser la question de confiance поставити питання про довіру (вноситься урядом)

engager la responsabilité поставити питання про довіру (вноситься урядом)

voter la confiance au gouvernement голосувати за довіру уряду

vote *m* de défiance вотум недовіри

motion *f* de censure вотум недовіри (вноситься депутатами)

voter la censure винести вотум недовіри уряду

censurer винести вотум недовіри уряду

élu *m* депутат, обранець

mandat *m* de député депутатський мандат

examiner la validité des pouvoirs des nouveaux élus перевірити правильність обрання депутатів

invalidation *f* невизнання повноважень (депутатів)

carte *f* électorale, carte d'électeur посвідчення на право голосування

apparemment *m* блокування

apparenter les listes поєднувати списки

apparentés *m pl* партії (групи), що блокуються

panachage *m* голосування за кандидатів із різних списків («панашування»)

se présenter aux élections en bloc avec qqn виступати на виборах у блоці з кимось

désignation *f* des candidats à висунення кандидатів у

proposer une candidature à висунути кандидатуру

nommer un candidat висунути кандидатуру

désigner, présenter un candidat aux élections висунути кандидата на вибори

déclaration *f* de candidature заява про виставлення кандидатури

être porté officiellement candidat dans бути зареєстрованим як кандидат (по якомусь округу)

(dé)poser sa candidature, se porter candidat виставити свою кандидатуру на виборах
être nommé candidat бути висунутим кандидатом
retirer sa candidature зняти свою кандидатуру
se démettre en faveur de qqn зняти свою кандидатуру на користь когось
se désister en faveur de qqn зняти свою кандидатуру на користь когось
désistement *m* зняття своєї кандидатури на користь когось
cautionnement *m* застава, що вноситься кандидатом
siège *m* (**à pourvoir**) (вакантне) депутатське місце

8.9. RÉALITÉS FRANÇAISES

Французькі свята:

Le Quatorze Juillet - Національне свято (день взяття Бастилії 14 липня)

Le Premier Janvier (Jour de l'An) - Новий рік

La Fête des Rois - Богоявлення (Хрещення) (6 січня)

La Chandeleur - Стрітіння (2 лютого)

L'Annonciation - Благовіщення (25 березня)

Pâques - Великдень

Le Premier Mai, la Fête du Travail - Перше травня, Свято праці

La Fête de Jeanne d'Arc - Свято Жанни д'Арк (8 травня)

L'Ascension - Вознесіння (шостий четвер після Великодня)

Le Jour de la Victoire - День Перемоги (8 травня)

La Pentecôte - Трійця (сьома неділя після Пасхи)

La Fête des Mères - День Матері (остання неділя травня)

L'Assomption - Успіння (15 серпня)

La Toussaint - Свято всіх святих (1 листопада)

La Fête (le Jour) des morts - День поминання покійних (2 листопада)

L'Armistice - річниця перемир'я 1918 року (11 листопада)

Noël - Різдво (25 грудня)